

15

A. II.

238.

50
25
15
11.
7.
5
3
4 48
6
12

---

156 fusx.

Dpl

Handwritten notes in brown ink, including the word 'Könyvtár' and other illegible scribbles.

A PEST-VÁROSI
NEMZETI ÖRSEREG

IDEIGLENES OKTATÁS, GYAKORLAT-

ÉS

SZOLGÁLATI SZABÁLYZATA.

SZERKESZTÉ

ÉS

A PESTI ÖRHADITANÁCS HELYBENHAGYÁSÁVAL

KÖZRE BOCSÁTÁ

GAL SÁNDOR.

PESTEN, 1848.

MÜLLER GYULA KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN,
URI- ÉS KORONA-UTCZA SZEGLETÉN.

bpe

Örhadi rendelet.

Hogy a' vezényletben az olly mellözhetlen egység és a' városi külön örhadi részlegek betanításában hasonlóság létesíttessék, ezennel az illető vezérlők felszólítatnak, miszerént a' jelen szabályzatban előforduló fegyvergyakorlatok és szolgálati eljárásoknál, addig is, míg a' terjedelmesebb rendszabályok — mellyeknek szerkesztésére több szakértő férfiak vétetnek igénybe — közre bocsátatnak, annál is inkább vezérfonalul használnák, mivel reméljük, hogy az itt felhozott általános szabályok a' legkorszerűbb szabályzatokon alapulva, később lényeges változtatásokra nem lesznek ki téve.

Pest april 15-én 1848.

Gardecommando-Verordnung.

Um unerläßliche Einheit im Commando und Gleichheit im Unterrichte bei den verschiedenen Garde-Abtheilungen unserer Stadt zu erzielen, werden die bezüglichen Commandanten hiemit aufgefordert, womit selbe das vorliegende Reglement bei den Waffenübungen und bei den Dienstfunktionen indessen, bis die umfassenderen Vorschriften — zu deren Befassung mehrere Männer von Fach in Anspruch genommen werden müssen — veröffentlicht werden, zumal als Leitfaden benützen mögen, da wir hoffen, daß die hierin angeführten allgemeinen Regeln, als auf den neuesten Reglements beruhend, später keine wesentlichen Abänderungen erleiden dürften.

Pest den 16. April 1848.

Rottenbiller Lipót,
ideiglenes ezredes.

Oroszhegyi Jósa,
örhadi főjegyző.

Immerdarum... (mirrored text from the reverse side)

Hogy a' vezényelők... (mirrored text from the reverse side)

Pest april 15-én 1848

Pest april 15-én 1848

Közzétett a' Magyar Nemzeti Hírlapban
Groszbecky János
Órhad vezényelő

ELŐSZÓ!

Vorwort!

Hogy a' jelen európai átalakulási mozgalmak következtében a' bel- és külbátorság fentartására alakuló magyar nemzeti őrség rendeltetésének tökéletesen megfelelhessen, ezen szabályzat ideiglenesen, t. i. mig a' nemzeti őrsereg országosan és törvényesen rendezetik és a' terjedelmesebb alapszabályzatok elkészitetnek, zsinórmértékül ajánltatik. Ennélfogva feltétetik, hogy a' nemzeti őrsereg' vezérldi azon vezérzavakat és elveket, mellyek a' legkorszerűbb hadi munkák nyomán ezen szabályzatokban foglalvák, annál is inkább utmutatásul használadják, mivel világtörténetileg való, miként csak egység' és teljes összefüggés által lehet az illy őrsereget nagyszerű hivatásához -- millyen a' csend és kőzbátorság' fentartása -- tökéletesen kiképezni. Továbbá, hogy minden

Damit die in Folge der gegenwärtigen europäischen Umwälzungsbewegungen zur Aufrechthaltung der innern und äußeren Sicherheit sich bildenden ungarischen National-Garden ihrer ehrenvollen Bestimmung entsprechen können, wird dieses Reglement, einstweilen, bis die National-Garden gesetzlich und allgemein organisiert und die umfassenderen Vorschriften verfaßt werden, zur Richtschnur empfohlen. Demnach wird vorausgesetzt, daß die Commandanten der National-Garde die Commandowörter und Grundsätze, welche nach Grundlage der neuesten militärischen Werke in dieses Reglement aufgenommen wurden, umsomehr als Leitfaden benützen werden, da es welthistorisch erwiesen ist, wie nach nur durch Einheit und vollständigen Zusammenhang es möglich ist, eine derlei National-Garde zu ihrem großartigen

a' közbátorság és csendet veszélyező erőhatalom ellenében a' hős magyar nemzeti őrsereg a' többi keblezett nemzetekkel egyesülten, mint egy eldöntő sulyerő, mérlegbe vethesse magát, mindenekfelett szükséges, hogy a' fegyverhez álló, 's harczolható nemzeti őrsereg' testületeit, — a' király, haza és alkotmány védelmére bebizonyított lelkesedésén kívül, még a' rend és fegyelem szelleme is — mint akármelly harczerőnek talpköve — áthatja.

Vezérfonal.

Jelen szabályzatokban a' nemzeti őrseregek kötött csafarendben, t. i. a' sük téreni fegyvergyakorlatok és az őrszolgálatok iránt olly elvek foglaltattak, mellyek a' jeleni körülményekhez szabva talán ezélszerűek leendnek a' nevezett gyalog őrhadat rövid idő alatt elemileg kiképezni.

Ha az illető őrseregek vezérlői néhány nap pár órákig összegyűlnek és ezen szabályok felett, mellyekben korszerű rendszerre alapítva, a' nagyobb hadi részlegekbeni gyakorlatának ve-

berufe, — wie jene der Erhaltung der inneren Ruhe und öffentlichen Sicherheit ist — vollkommen auszubilden. Ferners, damit vis à vis jeder die öffentliche Sicherheit und Ruhe gefährdenden Gewalt die tapfere ung. National-Garde im Verein mit den übrigen einverleibten Nationalitäten, sich als entscheidendes Gewicht in die Waagschale werfen könne, ist es vor Allem nothwendig, daß die in den Waffen tretenden streitbaren National-Garden nebst der Begeisterung für König, Vaterland und Constitution — auch von dem Geiste der Ordnung und Disciplin, — als die Grundfeste jeder Streitmacht — vollends durchdrungen sei.

Veitfaden.

Gegenwärtige Vorschriften enthalten zur Ausbildung der National-Garden für die geschlossene Schlacht-Ordnung, nämlich über die Verwendung der National-Garden auf ebenem Boden, dann über den Wach- und Patrouillen-Dienst, solche Grundsätze, welche den gegenwärtigen Verhältnissen angepaßt — vielleicht entsprechend seyn dürften, um darnach in möglichst kürzester Zeit die National-Garden auszubilden.

Wenn die bezüglichen Kommandanten bei der National-Garde einige Tage hintereinander täglich paar Stunden zusammen treten, und über diese Vorschriften sich gründlich besprechen, sodann mit

zévelvei is fel vannak véve, alaposan és kellőleg értekeznek, 's azután fő- és altiszteikkel néhány nap oskolát tartanak, ugy a' mellözhetlen egység és hasonlóság a' betanításban létesülend, és pár hetek alatt a' nemzeti őrsereg elemileg ki lesz képezendve.

De mindenek felett elkerülhetlen szükséges, hogy az őrsereg a' magyar hadi mű- és vezérszavakhoz már kezdetben hozzászokjék, és hogy ezek mentülelébb közértelműséget nyerjenek.

A' jelen szabályzat szerkezeténél, a' fegyvergyakorlatok sajátosságát tekintetbe véve, főkép azon igyekezett a' szerző, hogy a' vezérszavakat az olly szükséges rövidség, jó hangzás és nyomatékoság jellemezze. Tehát az őrseregek vitézei ezennel e' korszerű munkának elfogadására, és annak megfontolására felszólíttatnak, miszerint eljött az idő, hadi irodalmunkból mind azon idegenies kiejtést száműzni, melly a' magyar nyelv sajátosságával össze nem férhet.

Egyébiránt a' vitéz nemzeti őrseregek figyelmeztetnek, hogy a' jelen szabályzatban előforduló mű- és vezérszavak, nem pár nap, hanem pár évi fáradalom gyümölcse, és hogy a' szerző, ki különben is a' haditudományok mezején már több évek óta működik, igéri az illető magyar közönség

den Ober- und Unteroffizieren einige Tage Schulen halten, so kann die National-Garde in paar Wochen in der Elementar-Ausbildung große Fortschritte machen.

Jedoch wäre vor Allem unumgänglich nöthig, daß die National-Garden gleich ursprünglich zu den ungarischen Kommandowörtern sich angewöhnen, damit solche Gemeinverständlichkeit erlangen.

Bei Verfassung gegenwärtiger Vorschriften hat der Verfasser mit Berücksichtigung der Eigenthümlichkeiten der Waffenübungen getrachtet, daß die Kommandowörter durch Kürze u. Wohlklang charakterisirt werden. Sohin werden die National-Garden zur Annahme dieses Reglements und zur Erwägung dessen, aufgefordert: daß es nun an der Zeit sei, aus der ungarischen Militair-Literatur alles fremdartige, was mit den Eigenthümlichkeiten der ungarischen Sprache nicht vereinbarlich ist, zu verbannen.

Ubrigens werden die National-Garden aufmerksam gemacht, daß die in diesen Vorschriften vorkommenden Kunst- und Kommandowörter, nicht blos das Werk einiger Tage, sondern ein Ergebnis von jahrelangem Studium sei, und der Verfasser, der ohnehin — bereits mehrere Jahre am Felde der Militair-

számára jelen rövid szabályzatok fejtegetéseit, a' kor kívánatához alkalmazva, terjedelmesebb munkálatokban is közrebocsátani; de egyszersmind kijelenti, hogy ezen mezőn nem fog mindenben mint utánozó fellépni, hanem az őrsereget a' hadi taktika (harczmű) titkaival és annak fontosabb elveivel megismertetni.

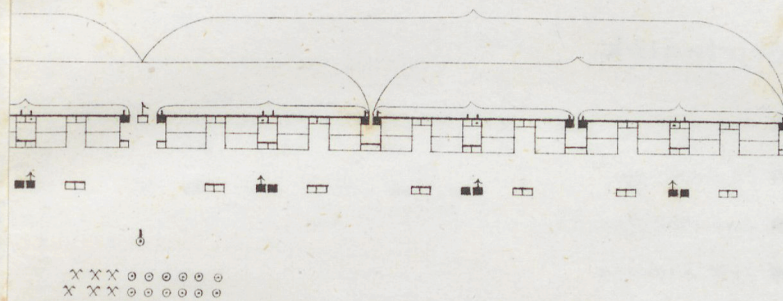
'S ha a' vezényletben egység és a' betanításban hasonlóság uralkodand, úgy az őrsereg rövid idő alatt, nagyobb részlegekben is a' kötött csatarendbeni mozgalmak és hadolások a' Rákos mezején végbe viheli és az által a' világ előtt dicsően hebizonyítani, miként a' rendtartás szellemétől áthatva tekintélyvel és harcckészülten sorompóba állani képes leend.

Wissenschaften wirkt, hiemit die Versicherung ausspricht, daß er für das bezügliche ungarische Publicum das Specieller gegenwärtig kurz gefaßten Vorschriften dem Zeitgeiste anpassend, auch mittelst umfassenderer Werke veröffentlichen wird, jedoch giebt er zugleich zur Kenntniß, daß er an diesem Feld nicht blos nachahmend auftreten, sondern sich Mühe nehmen wird, die National-Garde mit den Geheimnissen der Taktik, und deren wichtigsten Grundsätzen vertraut zu machen.

Wenn Einheit im Kommando und Gleichheit im Unterricht vorherrschen werden, so können die National-Garden in kürzester Zeit, selbst in größeren Truppen-Abtheilungen, Manövers in geschlossener Ordnung auf dem Rákoscher Felde ausführen und vor den Augen der Welt, den rühmlichsten Beweis liefern, wienach selbe von dem Geiste der Ordnung und Disciplin durchdrungen, imponierend und schlagfertig in die Schranken zu treten vermögen.

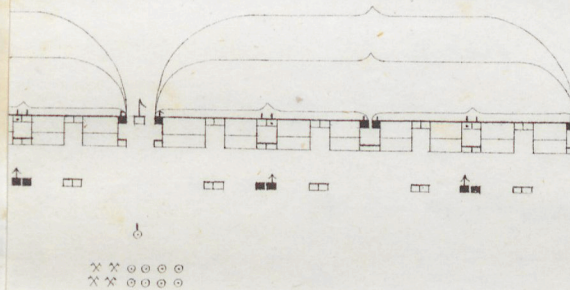
alkotott zászlóalj állása és beosztása.

IV. Ábra.

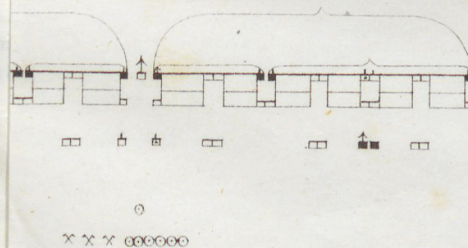
alkotott zászlóalj állása és beosztása.

V. Ábra.

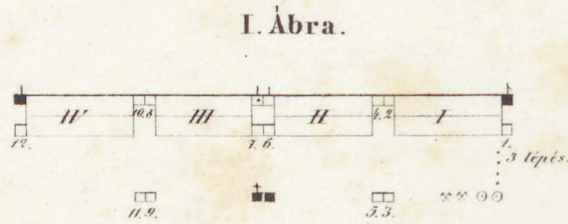
alkotott zászlóalj állása és beosztása.

VI. Ábra.

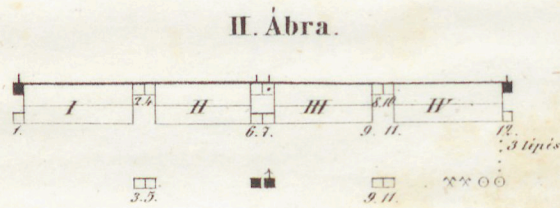

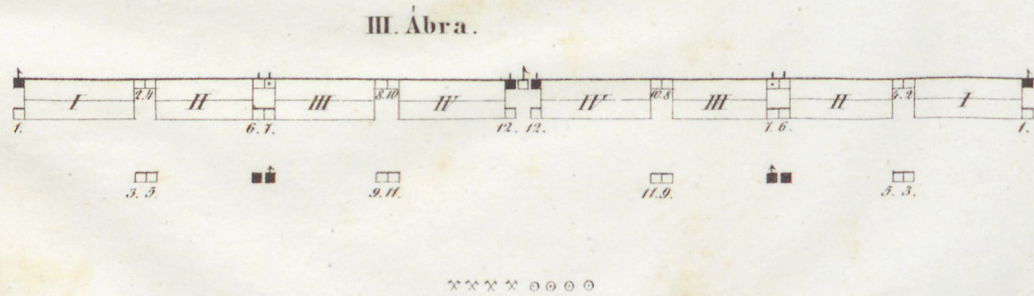
A' jobbra sorozott század állása.

A' balra sorozott század állása.

Két század, vagy az osztály állása.

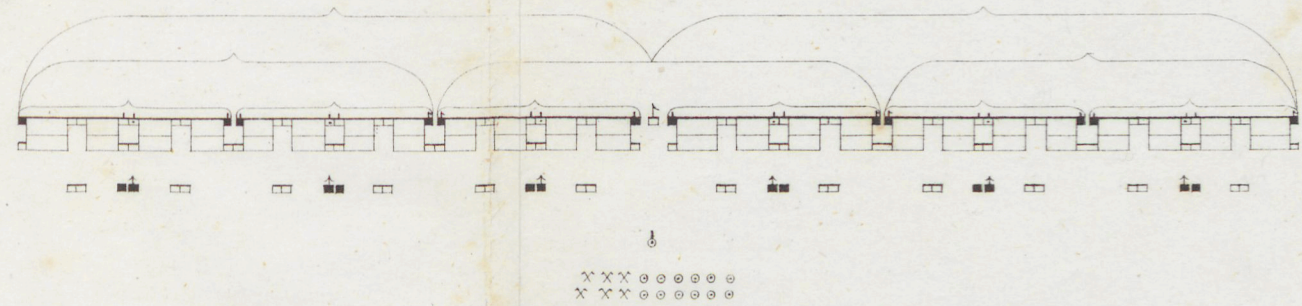

Jegyjelenték.

- Százados.
- Fő hadnagy.
- 1-ső hadnagy.
- 2-ik hadnagy.
- □ 1. ső, 2-ik őrmester.
- 1. 2. 3. s. ut. tizedes.
- zászlós.
- o Dobos tizedes.
- o Dobos.
- x Ács.
- I. II. III. IV. tized (negyed)
- 1-ső } sor.
- 2-dik } sor.
- 3-dik } sor.
- helyettes őrvitéz.

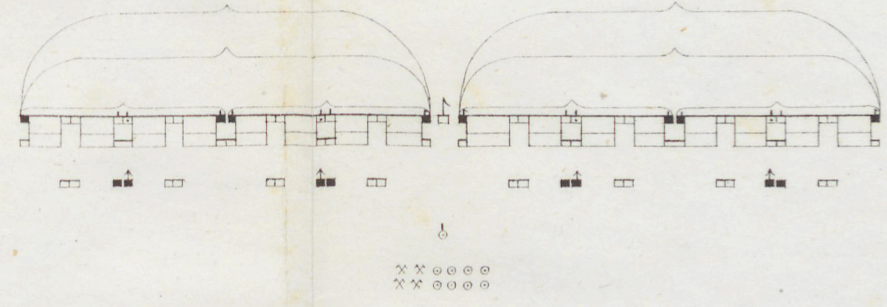
A' hat századból alakított zászlóalj állása és beosztása.

IV. Ábra.

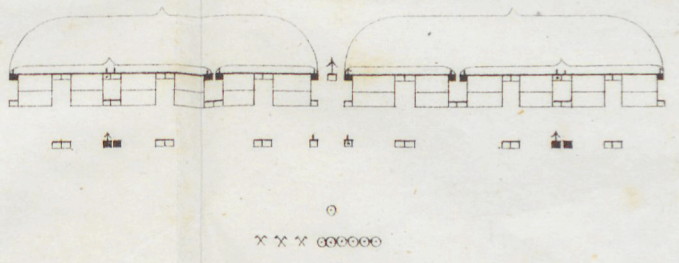
Négy századból alakított zászlóalj állása és beosztása.

V. Ábra.

Három századból alakított zászlóalj állása és beosztása.

VI. Ábra.

A) Az illető részlegvezető, (század, osztály, vagy zászlóalj vezérő) vezényelhez az arcz közepe elébe áll, és ha ez százados vagy osztályos tiszt volna, helyettesnek egy őrvitéz alkalmaztatik.

Jegyzet.

Beoktatási szabályzat.

A' nemzeti örvítéz' rend- és sorbani kiképezése.

ELSŐ FEJEZET.

A' nemzeti örvítéz' beoktatása.

Első szakasz.

Puska nélküli beoktatás.

1. §. Az Állás.

Puska nélkül kikelve 3 vagy több nemzeti örök lépésnyi távolságra állítatnak egymástól.

A' sarkak zárakoznak, a' testet egyenesen hadias illedelemmel 's a' mellett kiadva kell tartani és szabadon előre tekinteni.

2. §. Fejvetések.

A' fejvetések a' „jobbra-nézz!” vagy „balra-nézz!” vezényletre gyorsan történnek.

3. §. Testfordulatok.

A' félfordulatok a' jobb vagy baloldala a' **Fél-jobb! Arcz!** az egész fordulatok pedig **Jobbra-át! Balra-át!** vezényletre és pedig mindig balsarkon vitetnek végbe. Azonban az egész fordulatokra nézve megjegy-

Abrihtungs-Reglement.

Bildung der National-Gardisten in Reihe und Glied.

Erstes Hauptstück.

Abrihtung der National-Gardisten.

Erster Abschnitt.

Abrihtung ohne Gewehr.

§. 1. Die Stellung.

Dhne Gewehr ausgerückt, werden drei oder mehrere National-Gardisten auf einen Schritt-Abstand von einander aufgestellt.

Die Abfätze werden geschlossen, der Körper wird mit militärischem Anstand gehalten, und gerade vorwärts gesehen.

§. 2. Kopfwendungen.

Die Kopfwendungen werden auf das Commando: **Jobbra nézz!** (Rechts schaut!) oder **Balra nézz!** (Links schaut!) rasch vollführt.

§. 3. Körperwendungen.

Die halben Wendungen in die rechte oder linke Seite geschehen auf **Fél-jobb! Arcz!** (**Halb-rechts! Front!**) oder auf **Fél-bal! Arcz!** (**Halb links! Front!**)

Die ganzen Wendungen aber auf

tetik, hogy azok mindenkor azon oldalra vezényeltessenek, melyre a' fejek fordítvák.

4. §. A' járatról.

A' járatnak a' test fesztelen tartása mellett kell megtörténnie.

A' járatnak három nevei léteznek, t. i. lassu, gyors és sebes járat.

Figyelmeztető: Arczczal lassan—**Járj!**

Kilépés bal lábbal, és zászló felé fejtetés.

Állj! Az utolsó lépést megtéve, azonnali megállás, és az illetőknél jobbra vetése a' fejnek.

Figyelm. Arczczal gyorsan!—**Járj! Állj!**

Arczczal sebes-sen! **Járj! Állj!**

Egyik lépésnéből másikba át lehet menni, ha járatközben vezényeltetik:

Gyorsan-lépj!

Sebesen-lépj! vagy:

Lassan-lépj!

Továbbá a' lépésváltás a':

Lépést-vált!

vezérszóra történik; végre a' hátrálat a':

Hát-rálj!-ra.

De csak legfennebb 8 lépésnyire, hol a' lépés felannyi mint elé.

Jobbra-át! (Rechts-um!) od. Balra-át! (Links-um!) und stets auf den linken Abzug. Jedoch ist bei den ganzen Wendungen zu bemerken, daß solche jedesmal dahin kommandirt werden sollen, wohin der Kopf gewendet ist.

§. 4. Vom Marschiren.

Der Marsch muß bei ungewohnter Haltung des Körpers stattfinden.

Es gibt drei Gattungen des Marsches, nämlich Ordinarer, Manövriers- und Doublir-Marsch!

Wert: Arczczal (jáj!)
(Mit der Front marschiren!)
Marsch!)

Austréten mit dem linken Fuß und Wendung des Kopfes gegen die Fahne.

Állj! (Salt!) Beendigung des letzten Schrittes sogleiche Wendung des Kopfes rechts.

Ws. Arczczal gyorsan—**Járj! Állj!** (Mit der Front im Manövrierschritt—marschiren!) **Marsch! Salt!**)

Arczczal sebes-sen! **Járj! Állj!** (Mit der Front im Doublirschritt! — marschiren!)

Marsch! Salt!)

Aus einer Schritart läßt man in die andere übergehen mittelst des Commandos:

Gyorsan-lépj! (Manövrierschritt!)

Sebesen-lépj! (Marsch — Marsch!) oder:

Lassan-lépj! (Ordinärer Schritt!) Ferner geschieht die Wechselung des Schrittes auf das Commando:

Lépést-vált! (Wechsel Schritt!)

Endlich der Marsch rückwärts auf:

Hát-rálj! (Rückwärts-Marsch!) Jedoch dies nur auf höchstens 8 Schritte wobei der Schritt halbso groß ist als vorwärts.

5. §. Huzódás.

Ez helyből vagy járat közben is történelik.

Helyből: Jobbra hú-zódj!

negyed fordulat jobbra

Járj! Állj! Arcz! vagy

Járj! Egye-nest! **Állj!**

A' huzódások mind a' három lépés-nemben gyakoroltassanak.

6. §. Üdvözet.

A' nemzeti örvitéz minden tisztét és bajtársát üdvözli és pedig tetszés szerint, jobb vagy bal keze' főveghezi felemelése által.

Csupán azon megjegyzéssel, hogy az alattvaló az előjárót az üdvözléssel mindenkor megelőzi.

Ezenkívül a' nemzeti ör minden más hadi tisztet polgáris és lovagias illedelemmel köteles üdvözleni.

Második szakasz.

Puskávali beoktatás.

7. §. Állás.

Szint akkép, mint a' puska nélküli beoktatásnál, 3 vagy több nemzeti örvitézek lépésnyi távokra egymástól sorba állítatnak, és a' puskatartás be-tanítatik, t. i. megmagyaráztatik, hogy a' tusa bal kézzel megmarkolatva és vállhoz szorítva függőlegesen tartatik, és a' bal kar azon helyzetben létez, mint fegyvertelen jobbjá.

Ezután pihenő fogták és pedig a':

§. 5. Ziehung.

Diese geschieht entweder von der Stelle oder während des Marsches.

Von der Stelle.

Jobbra hú-zódj! (Zieht euch rechts!)

Viertel Wendung rechts.

Járj! Állj! Arcz! (Marsch! Salt! Front!) oder

Járj! Egye-nest! **Állj!** (Marsch! Grad-aus! Salt!)

Die Ziehungen sollen in allen drei Schritten geübt werden.

§. 6. Salutirung.

Der National-Gardist begrüßt jeden Vorgesetzten und Kameraden ohne Unterschied, und zwar nach Belieben mit Erhebung der rechten oder linken Hand an die Kopfbedeckung.

Nur mit dem Bemerken, daß der Untergebene dem Vorgesetzten jedesmal zuvorkommen soll.

Uebrigens hat der N.-Gardist jeden Offizier von welcher Truppen-Gattung immer mit bürgerlichen und ritterlichen Anstande zu begrüßen verbunden.

Zweiter Abschnitt,

Abrihtung mit dem Gewehr.

§. 7. Stellung.

Auf dieselbe Weise wie bei der Abrihtung ohne Gewehr, werden 3. oder mehrere N.-Gardisten auf einen Schritt Abstand von einander in eine Linie aufgestellt und ihnen die Haltung des Gewehres in der linken Hand beigebracht. Es wird nämlich erklärt, daß der Kolben mit der linken Hand zu umfassen und — fest an die linke Achsel gedrückt — senkrecht zu halten ist, und der linke Arm mit dem Gewehre dieselbe Länge erhalte, wie ohne Gewehr.

Hierauf die Erholungsgriffe u. zw. auf das Commando:

Váll-ra! Iga-zodj!

Kar-ra! Iga-zodj!

Suly-ba! Vál-lozz!

Láb-hoz! Vál-lozz!

Ha a' puskának vállra, karra vagy lábhoz hozatala már a' nemzeti örvítéznék tökéletesebb pihenést akar-nak engedni, úgy: Pihenj! és a' viz-szakozáshoz Vigyázz! vezényeltetik, mire szabályszerű test-állásban helyezkedik.

A' Vigyázz! vezénylet egyéb-iránt akármely vezérszó előtt a' figyelem ébresztése végett használtathatik.

8 §. Fejvetések.

Ezek a' 2. §. szerint történnek.

9 §. Testfordulatok.

Ezek a' 3. §-ba foglalt vezérszavak után vitetnek végbe.

E' mellett reá kell nézni, hogy a' puska fordulat közben váll- és czombhoz-zárakozva maradjon.

A' félfordulatok, vállra és karra vett puskával is gyakoroltassanak.

Ha az átfordulat előtt a' puska vál-lon tartatik, vagy azt a' **jobbra!** ve-zényletre meg kell huzni és az **át!**-rai fordulat végbevitel után haladék nél-kül ismét vállra hozni.

§. 10. Puskávali járat.

Hogy járat közben a' puska füg-gőlegesen maradjon, a' csipőkhöz szo-rittatik.

Járatközben a' fejvetések és a' pus-

Váll-ra! Iga-zodj! (Kolben-hoch! Nicht-euch!)

Kar-ra! Iga-zodj! (In Arm! Nicht-euch!)

Suly-ba! Vál-lozz! (In die Balance! Schul-tert!)

Láb-hoz! Vál-lozz! (Beim-Fuß! Schu-tert!)

Wenn man bei dem Tragen der Ge-wehr: Kolben hoch, In Arm, Beim Fuß dem National-Gardisten eine voll-ständige Erholung gönnen will, so wird commandirt: Pihenj! sodann zur Herstellung: Vigyázz! worauf die Absätze geschlossen, und die vorgeschrie-bene Körper-Stellung angenommen wird.

Das Commando: Vigyázz! (Habt Acht!) kann übrigens jedem anderen Commando nach Belieben zur Weckung der Aufmerksamkeit vorgefetzt werden.

§. 8. Kopfwendungen.

Diese erfolgen nach §. 2.

§. 9. Körperwendungen.

Diese werden nach dem in 3. §. ent-haltenen Commandoworten vollführt.

Hiebei ist darauf zu sehen, daß das Gewehr stets an Achsel und Schulter ge-schlossen bleibe.

Die halben Wendungen sollen auch mit Kolben Hoch! u. In Arm! getra-genem Gewehre geübt werden.

Wenn vor der ganzen Wendung das Gewehr: Kolben-hoch gehalten wird, so kommt dasselbe auf **jobbra! rechts!** anzuziehen, und nach der auf **um!** voll-führten Wendung unverweilt wieder Kolben-hoch zu nehmen.

§. 10. Marsch mit dem Gewehre.

Um das Gewehr während des Mar-sches in senkrechter Lage zu erhalten, wird dasselbe an die Hüfte gedrückt.

Während des Marsches sind die

kának vállra, karra és sulyba hordása gyakoroltassanak.

A' puskávali járat szint azon ve-zérszavak és elvek szerint vitetik végbe mint puska nélkül.

Harmadik szakasz.

11. §. Puskafogások.

A' puskafogások nem csak egyes nemzeti örvítézekről, hanem egész rész-legek által is a' zászlóaljig fel egy-szerre vitetnek végbe.

Végbevitelök a' vezénylet utolsó szótagjára, melly élesen (hangjelezve) mondatik ki — következnek.

A' több fogásokból álló puskafog-ták kellő taglalása a' századvezér-lökre bizatik, itt csupán a' vezérszavak és rövid utmutatások adatnak — hogy egyenlőség és összhangzás uralkod-hassék.

12. §. Vizsga-fogások.

Minden kikeléskor a' nemzeti örök puskái, szóval: fegyverzete és felké-születe megvizsgáltatnak.

E' végre következő vezérszavak szolgáltnak:

Vizsgáld a' töl-tést!

Ezen vezényletre a' puska bal láb mellé állittatik és a' puskavessző meg-ragadtatik.

Puskavesszőt-csőbe!

A' puskavessző gyorsan kivonatik és a' cső torkába bocsáttatik.

Puskavesszőt-el!

Kopfwendungen und die Griffe, Kol-benhoch, In Arm, und in die Ba-lance zu üben.

Das Marschiren mit dem Gewehre wird nach denselben Commandoworten und Grundsätzen vollführt, wie ohne Ge-wehr.

Dritter Abschnitt.

§. 11. Gewehrgriffe.

Die Gewehrgriffe werden nicht allein vom einzelnen N.-Gardist, sondern auch von ganzen Abtheilungen, bis zur Stärke eines Bataillons, auf einmal vollzogen.

Ihre Ausführung erfolgt auf die scharf betonte letzte Silbe des Comman-do's —

Die gehörige Bergliederung der Tem-po's, welche in mehreren Griffen statt-finden, besorgen die Compagnie-Com-mandanten; hier werden nur die Com-mandoworte nebst kurzen Andeutungen angeführt, damit Gleichheit und Ein-klang erzielt werde.

§. 12. Visittgriffe.

Bei jeder Ausrückung werden die Gewehre, und überhaupt die Rüstung und Armatur der N.-Gardisten visittirt.

Zu diesem Ende dienen folgende Commandowörter.

Vizsgáld a' töl-tést! (Zur Visittirung der Ladung!)

Auf dieses Commando wird das Ge-wehr neben dem linken Fuß gestellt und und der Ladstock ergriffen.

Puskavesszőt-csőbe! (Lad-stock in Lauf!)

Der Ladstock wird schnell heraus-gezogen, und in den Lauf hineingelassen.

Puskavesszőt-el! (Ber-sorgt den Ladstock!)

A' csöből kiszökkenve és közep-tájába megmarkolatva vésetébe tétetik.

Szuronyt-tüzz!

Ha a' szurony nem volna feltüzve, ugy ez végbevitetik.

Vál-lozz!

A' puska előirt helyzetbe felemel-tetik.

Tiszte-legj!

Ez három fogásban történik.

1. A' puska testfelé fordítatik.
2. A' jobb kéz segélyével test kö-zépe elébe hozatik.
3. Csöve test felé fordítatik.

Vál-lozz!

Szinte három fogásban történik.

Láb-hoz!

Imá-hoz!

A' jobb láb hátra vonul és a' bal kéz a' föveghez emeltetik, mint az üd-vözletnél.

Vissza-kozz!

Kéz és láb szabályszerű állásba he-lyeztetik.

Imához tér-delj!

Jobb térdre kell térdelni.

Csákót (vagy Kalpagot)-le!

Bal kézzel levételve bal térdre ál-lítatik.

Csákót (vagy Kalpagot)-fel!

Szinte bal kézzel feltétetik.

Imáról fel!

Aus dem Lauf herausgeschneilt, in der Mitte ergriffen, wird solcher in die Mute versorgt.

Szuronyt-tüzz! (Pflanzt das Bajonett!)

Wenn das Bajonett nicht gepflanzt wäre, so wird dies vollführt.

Vál-lozz! (Schul=tert!)

Das Gewehr wird in die vorgeschrie-bene Lage zur Stellung erhoben. —

Tiszte-legj! (Präsen=tirt!)

Dies geschieht in 3. Griffen.

1. Das Gewehr wird gegen den Leib gewendet.
2. Mit Hülfe der rechten Hand vor die Mitte des Leibes gebracht.
3. Mit dem Laufe gegen den Leib gewendet.

Vál-lozz! (Schul=tert!)

Geschieht gleichfalls in 3. Griffen.

Láb-hoz! (Beim=Fuß!)

Imá-hoz! (Stellt euch zum Gebeth!)

Der rechte Fuß wird zurückgezogen und die linke Hand wie bei der Saluti-rung zur Kopfbedeckung erhoben.

Vissza-kozz! (Herstellt euch vom Gebeth!)

Hand und Fuß wird in die vorge-schlagene Lage gebracht.

Imához tér-delj! (Kniet nie-der zum Gebeth!)

Es wird auf das rechte Knie niedergekniet.

Csákót (vagy Kalpagot)-le! (Csako oder Kalpag ab!)

Mit der linken Hand herabgenom-men, auf das linke Knie gestellt.

Csákót (vagy Kalpagot)-fel! (Csako oder Kalpag auf!)

Gleichfalls mit der linken Hand auf-gesetzt.

Imáról fel! (Auf vom Ges-beth!)

A' test, jobb talp nyomitása által egyenesen szabályszerű állásba fele-meltetik.

Eskü-höz!

A' puska bal láb elébe állítatik és bal kézzel második karikáján megmar-koltatik.

Csákót (vagy Kalpagot)-le!

Jobb kézzel levételve a' bal hü-velyk felszuratik és a' jobb kéz' hü-velyk, mutató és közép ujjat felnyitva az áll irányába jön.

Csákót (vagy Kalpagot)-fel!

Ismét jobb kézzel feltétetik.

Vál-lozz!

A' puska szabályszerű állásába fel-emeltetik.

Szuronyt-szegezz!

A' tusa nyaka jobb kézzel átmar-koltatik, a' jobb váll megszegül és a' puska akkép hozatik le, hogy a' szu-rony elé fekéfek irányában, a' balkéz szára pedig a' testhez szorítva álljon.

Vál-lozz!

Ismét szabályszerű állásba kell he-lyezkedni.

Födezz!

A' puska jobb kéz' segélyével ak-kép döntelik le, hogy a' szerszám a' bal könyök megé és a' szurony högye a' földtől arasznyi távolságra jöjjön.

Vál-lozz!

A' puska ismét a' jobb kéz' segé-lyével szabályszerű állásba emeltetik.

Örtanyákoni meglámasztása és meg-ragadása végett a' puskának :

Der Leib wird mittelst einen Druckes durch den rechten Ballen, in die vorge-schriebene Stellung erhoben.

Eskü-höz! (Zum Schwör'n!)

Das Gewehr wird vor den linken Fuß gestellt, und mit der linken Hand am zweiten Lauftring ergriffen.

Csákót (vagy Kalpagot)-le! (Csako oder Kalpag ab!)

Mit der rechten Hand herabgenom-men in den linken Daumen gesteckt, und die rechte Hand mit geöffneter Daumen Zeig- und Mittelfinger dem Knie gleich! gehalten.

Csákót (vagy Kalpagot)-fel! (Csako oder Kalpag auf!)

Wieder mit der rechten Hand auf-gesetzt.

Vál-lozz! (Schul=tert!)

Das Gewehr wird in die vorgeschrie-bene Lage gebracht

Szuronyt-szegezz! (Fällt das Bajonett!)

Der Kolbenhals wird mit der rech-ten Hand ergriffen, die rechte Schulter versagt das Gewehr, so herab gerissen, daß die Bajonettspitze vor- und aufwärts gerichtet, und der linke Vorarm an den Leib geschlossen sei.

Vál-lozz! (Schul=tern!)

Es wird wieder die vorgeschriebene Stellung angenommen.

Födezz! (Verdeckt)

Das Gewehr wird mit Hülfe der rechten Hand dargestellt gesenkt, daß das Schloß hinter den linken Ellenbogen und die Bajonettspitze eine Spannweite vom Boden zu stehen kommen.

Vál-lozz! (Schul=tert!)

Das Gewehr wird wieder mit Hülfe der rechten Hand in die vorgeschriebene Lage erhoben.

Zum Ansehen und ergreifen der Ge-wehre auf Wachen wird commandirt :

Láb-hoz!

Elé támaszd!

Hátra támaszd!

'S ha az örálló Fegyvert-ragadj! kiált, mindenik lehető gyorsan fegyverét megragadja és változ.

Tűzfogások.

I. Töltés.

Vi-gyázz!

Töl-esél!

Minthogy a löfegyverek, mellyekkel a jelen nemzeti őrseregek ellátvák, különféle alkatásuak, azért a töltés fogtak magyarozatát itten mellözve, a nemzeti őrsereg vezérloinek tetszésökre bizatik 's vezérelvül csupán annyi szolgálánd, hogy mindenik igyekszik a töltést lehető legnagyobb gyorsasággal végbevinni.

A töltés végbevitel után: Iga-zodj! vezényeltetik.

II. Tüzelés.

Vigyázz!

Tüzelni! (Dobjel vag Tüzelj!)

Készülj!

A puska olly állásba hozatik, mint a szuronyszegzésnél; csupán azon különbséggel, hogy a test fél jobbra fordul, és a jobb láb hátra tételik. A sarkány (kalapács) felhúztatik.

Cz élt! (húzósan mondatik ki.)

A' czélbahozás nyugalommal történjék, és a' czél jól szemre vétessek.

Tüz! (húzósan mondatik ki.)

Mintán a' puska elsülése megtör-

Láb-hoz! (Beim-Fuß!)

Elé támaszd! (Vorwärts seht an!)

Hátra támaszd! (Rückwärts seht an!)

Wenn die Schildwache Fegyvert-ragadj! (Gewehr heraus!) ruft, hat jeder in möglichster Eile sein Gewehr zu ergreifen und zu schultern.

Chargir-Griffe.

I. Ladung.

Vi-gyázz! (Habt acht!)

Töl-esél! (Ladet!)

Nachdem die Feuergewebre, womit die gegenwärtigen National-Garden versehen sind, verschiedenartige Constructio-nen haben, so wird hier die Erklärung über das Laden beseitiget, und solche der Einsicht der Abtheilungscommandanten überlassen.

Nur dient zur allgemeinen Richt-schnur, daß jeder Einzelne trachten solle, die Ladung in möglichst größter Eile zu vollführen.

Nach vollgezogener Ladung wird: Iga-zodj! (Nicht euch!) commandirt.

II. Chargirung.

Vigyázz! (Habt Acht!)

Tüzelni! (Chargiren! Trommelzeichen oder Tüzelj! Chargirt!)

Készülj! (Fertig!)

Das Gewehr wird in jene Lage gebracht, wie beim Bajonettfällen, nur mit dem Unterschied daß hier eine Halb-rechts-Wendung vollführt, und der rechte Fuß zur festeren Stütze zurück gesetzt wird.

Cz élt! (An!) (Wird gedehnt ausgesprochen)

Der Anschlag muß ruhig geschehen und das Ziel wohl ins Aug gefaßt werden.

Tüz! (Feuer!) (wird gedehnt ausgesprochen).

Nachdem das Gewehr abgefeuert

tént, a' mellre fekirányba lehozatva a' töltés végbevitelik, aztán ismét Készülj-be vétetik 's a' t, mig a' tüzelés, dobszó vagy az Állj! vezénylet által megszüntelik, mire valamennyien változnak és arczba visszakoznak.

Iga-zodj!

Ez a' tized beoktatásánál a' második sort illeti.

13. §. Disz és futótüz.

Vigyázz!

Diszlövéshez!

Készülj!

A' második és harmadik sorbeli örvítézek jobbra lépnek.

Fel-czélt!

Tüz!

Azután a' puska a' mellre hozatva a' sarkány nyugállásába felhúztatik.

Vál-lazz!

Iga-zodj!

A' második és harmadik sorbeliek visszahelyezkednek.

Tiszte-legj!

Vál-lazz!

Vigyázz!

Futó-tüzhöz!

Készülj!

Fel czélt!

(A' Tüz vezénylet helyett a' futótüz megkezdéséhez egyik szárnynak intés által jel adatik.)

Vál-lazz!

Iga-zodj!

Tiszte-legj!

Vál-lazz!

wurde, wird solches auf die Brust in horizontale Lage herabgebracht, und die Ladung vollführt, dann wieder Készülj (Fertig) genommen und sofort, bis das Feuer durch das Trommelzeichen oder durch das Commando Állj! (Halt!) eingestellt wird, worauf alles schultert, und sich in die Front herstellt.

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Dies wird bei der Abrichtung des Zuges das 2. Glied betreffen.

13. §. General-Decharge.

Vigyázz! (Habt Acht!)

(Diszlövéshez! Zur General Decharge!)

Készülj! (Fertig!)

Die Männer des 2-ten und 3-ten Gliedes treten rechts.

Fel-czélt! (Schlagt an hoch!)

Tüz! (Feuer!)

Das Gewehr wird auf die Brust herabgebracht, und der Hahn (Hammer) in die Ruh: aufgezogen.

Vál-lazz! (Schultert!)

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Die aus dem 2-ten und 3-ten treten zurück.

Tiszte-legj! (Präsen-tirt!)

Vál-lazz! (Schultert!)

Vigyázz! (Habt Acht!)

Futó-tüzhöz! (Zum Lauf-feuer!)

Készülj! (Fertig!)

Fel czélt! (Schlagt an hoch!)

(Statt dem Commando: Tüz! (Feuer!) wird einem oder dem anderen Flügel zum Beginn des Feuers ein Wink gegeben).

Vál-lazz! (Schultert!)

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Tiszte-legj! (Präsen-tirt!)

Vál-lazz! (Schultert!)

MÁSODIK FEJEZET.

A' nemzeti őrvitéznek sorbani beoktatása.

14. §. Sor-állás.

Az őrvitézekből 15—40 nagyság szerinte egy sorba állítatik és pedig a' jobbról álló századoknál jobbról balra, és a' balról állóknál balról jobbra sorakozva. Ezek könyök könyökre záraznak és jobbra néznek.

15. §. Sorrali fordulatok.

A' fejevtések és testfordulatok szint akkép viletnek végbe, mint az egyes beoktatás 2. §-ában meghatározatott.

Az egész fordulatokhozi vezérszót figyelmeztető előzi meg, péld.

Arczot-fordits!

Jobbra-át!

Arczba-visszakozz!

Jobbra-át!

16. §. Elé és hátra párhuzamos igazodások.

Elé.

Az illy igazodások ember ember után lassanként történnek.

Az új igazodásvonal mindég eleinte kijelöltetik; mívégre

Altisztek és jobb (bal) szárnyasember! **Járj!** vezényeltetik.

Ezek négy lépést elémnek, 's a' beoktató által kiigazítatnak, azután

Iga-zodj! vezényeltetik, mire ember ember után kilép és lassanként

Zweites Hauptstück.

Abrihtung des National-Gardisten im Gliede.

§. 14. Stellung des Gliedes.

Von den National-Gardisten werden 15 bis 20. nach der Größe in ein Glied gestellt, und zwar bei den rechts stehenden Compagnien vom rechten gegen den linken, und bei den links stehenden vom linken gegen rechten Flügel rangirt. Diese schließen sich Ellenbogen an Ellenbogen und sehen rechts.

§. 15. Stellung des Gliedes.

Sowohl Kopf- als Körperwendung werden, wie bei der einzelnen Abrihtung §. 2. festgesetzt wurde, vollzogen.

Dem Commandowort zur ganzen Wendung wird ein Avertissement vorgesezt. 3. B.

Arczot-fordits! (Die Front verkehren!)

Jobbra-át! (Rechts um!)

Arczra-visszakozz! (Die Front herstellen!)

Jobbra-át! (Rechts um!)

§. 16. Parallele Richtungen vor- und rückwärts.

Vorwärts.

Derlei Richtungen geschehen successive Mann für Mann.

Die neue Richtungslinie muß stets markirt werden, sodann wird commandirt:

Altisztek és jobb (bal) szárnyasember! **Járj!** (Unterofficiers und rechter (linker) Flügelmann! **Marsch!**)

Diese treten auf 4. Schritte vor. — durch den Abrihter werden selbe eingerichtet;

sodann wird commandirt:

Iga-zodj! (Nicht euch!) worauf Mann für Mann in die neue Frontlinie

az új arczvonalba elékel 's kellőleg igazodik.

Hátra.

Ehez: Altisztek és jobb (bal) szárnyasember! — **Hát-rálj!** vezényeltetik.

Mire nyolcz lépésnyire hátrálnak; azután beigazítatnak; azlán az oktató vezényli:

Jobbra (balra) hátra!

Iga-zodj!

Erre szinte ember ember után lassanként hátrálva az új arczvonalba kel.

17. §. Rézsút igazodás elé és hátra.

Elé.

Elé léptelésök az altisztek- és a' szárnyasembernek, mint a' párhuzamosnál. Ez utóbbinak jobb vagy bal válla hátra szegül ahozképest, a' hogy az igazodásnak jobbra vagy balra kell történnie. Beigazítás a' rézsútvonalba; azután:

Rézsút igazodás
jobbra! (balra!)

erre következők:

Iga-zodj!

Szinte ember ember után történik a' rézsút-vonalbai átkelés.

Hátra.

Ehez: Altisztek és jobb (bal) szárnyasember!

Jobbra-át! **Járj!** vezényeltetik.
Mire 4 lépésnyire hátra menve:

Állj! Balra-át! vezényeltetik.

Azután a' rézsút-vonalba beigazítás következők, és pedig:

successive vorrückt, und sich gehörig richtet.

Rückwärts.

Hiezu wird commandirt:

Altisztek és jobb (bal) szárnyasember! — **Hát-rálj!** (Unterofficiers, und rechter (linker) Flügelmann! Rückwärts) **(Marsch!)**

Diese treten auf 8. Schritt zurück; sonach werden selbe eingerichtet; ferneres commandirt der Abrihter:

Jobbra (balra) hátra! (Rechts (links) rückwärts).

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Vorauf Mann für Mann die Bewegung rücklings vollführt, und in die neue Frontlinie rückt.

§. 17. Schräge Richtung vor und rückwärts.

Vorwärts.

Vortreten der Unteroffiziere und des rechten oder linken Flügelmannes, wie bei der Parallele. Dieser letztere versagt die rechte oder linke Schulter je nachdem die Richtung rechts oder links ist.

Einrichtung in die schräge Linie, sodann Aviso:

Schräge Richtung
jobbra! (balra!) (rechts links!)
sodann folgt:

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Die Vorrückung in die schräge Linie geschieht gleichfalls Mann für Mann.

Rückwärts.

Hiezu wird: Altisztek és jobb (bal) szárnyasember! (Unterofficiers und rechter Flügelmann!)

Jobbra-át! **Járj!** (Rechts-um Marsch! commandirt).

Nach 4. Schritten aber

Állj! Balra-át! (Halt! Links-um).

Sodann folgt Einrichtung in eine schräge Linie. — u. 3. auf das Commando:

Rézsút igazodás jobbra **hátra!**
Jobbra-át! Iga-zodj! vezényletre.

Melly szint' akkép történik, mint
eléfelé, csak hogy az új arczvonalba
érkezés után visszakozni kelletik.

18. §. Arczjárat elé és hátra.

Ehez:
Arczczal — **Járj!**
vezényeltetik.

Az illető altiszt egy irány- és több
központot szemel ki, melyekre egye-
nesi megy.

Minden egyéb akkép történik, mint
már az egyes beoktatás 4. §-ában
mondattott.

A' hátrálat csupán csekély tá-
volságra történik és pedig a':

Sor-hát — **rálj!** vezényletre.

19. §. Arczjárat közbeni huzódás.

Ez, mint az egyes beoktatásnál mon-
datott, — helyből vagy járat közben
vitetik végbe, mihez helyből:

Jobbra (balra) hu-zódj! **Járj!**
és járat közben:

Jobbra (balra) hu-zódj!
Azután:

Egye-nest!
vezényeltetik.

20. §. Helybeni kanyarodás.

Minden kanyarodó sornak három
része létez:

1. Kanyarodó szárny.
2. Közepe.
3. Sarok (v. sarkpont).

Rézsút-igazodás jobbra
hátra! Jobbra-át! Iga-zodj!
(Schräge Richtung rechts rück-
wärts!

Rechts-um! Nicht euch!
Hier geschieht alles so wie vorwärts,
nur daß nach Anlangung in die neue
Frontlinie sich hergestellt wird.

§ 18. Frontmarsch vor- und rück- wärts.

Hiezu wird commandirt:
Arczczal — **Járj!** (Mit der
Front marschiren!) sodann:
Marsch!

Der betreffende Unteroffizier wählt
sich eine Directions- und mehrere Zwi-
schenspunkte, auf welche er gerade hin-
marschirt.

Alles übrige geschieht so wie bei der
einzelnen Abrihtung §. 4. gesagt wurde.

Der Frontmarsch rückwärts
wird bloß auf kurze Strecken vollführt,
und zwar auf das Commando:

Sor, hát-rálj! (Glieb rück-
wärts **Marsch!**)

19. §. Ziehung im Frontmarsch.

Diese werden wie bei der einzelnen
Abrihtung entweder von der Stelle, oder
während des Marsches vollführt, wozu
von der Stelle:

Jobbra (balra) hu-zódj! **Járj!**
(Zieht euch rechts) (links)
Marsch! und während des Mar-
sches Jobbra (balra) hu-zódj!
(Zieht euch rechts) (links).
Sodann:

Egye-nest! (Grad aus!)
kommandirt wird.

§ 20. Schwenkung auf der Stelle.

Jedes schwenkende Glied hat drei
Theile:

1. Schwenkende Flügel,
2. Die Mitte, und
3. Pivot.

Ezen három résznek kanyarodás
közben tökéletesen igazodva kell ma-
radni.

A' fej a' kanyarodó szárny felé
vettetik, és a' zárakozás a' sarokra
történik.

Ha az arczot jobb oldalba kellenék
áltenni — úgy:

Jobbra kanya-rodj!

Fejvetés balra, aztán:
Járj!

's a' kanyarodás végbevitelén után:
Állj! vezényeltetik.

Az átkanyarodás mindég helyben
történik, mihez, t. i. ha az arczot oda
kellenék áltenni, hol a' hát van:

Jobbra (balra) átkanya — rodj!

Járj! vezényeltetik.

21. §. Járat közbeni kanyarodás.

Ehez, midön a' sarokon létező al-
tiszt a' kanyarodásponthoz négy lépés-
nyire érkezelt:

Jobbra (balra) kanya-rodj!
's miután egy három lépés hosszáságu
átszelőt a' kanyarodó szárnyval topot
tartva keresztül lépdelt:

Egye-nest! vezényeltetik.

Egyébiránt megjegyztetik, hogy
a' vezényletnek utolsó szótágja csak
akkor mondatik hangjelezve ki, ha a'
fejek nem volnának a' kanyarodó szárny
felé vetve.

22. §. Puskafogások.

Ezeknek végbeviteléhez a' beok-
tató figyelmeztet

Diese drei Theile müssen während
der Schwenkung vollkommen gerichtet
bleiben.

Die Köpfe werden gegen den schwen-
kenden Flügel geworfen, und die Fül-
lung geschieht gegen den stehenden Flügel.

Wenn die Front in die rechte Flanke
versezt werden soll, wird commandirt:

Jobbra kanya-rodj! (Rechts
schwenkt euch!)

Wendung des Kopfes links, sodann
folgt:

Járj! (Marsch!)
und nach vollendeter Schwenkung:

Állj! (Salt!)
Die Umkehrschwenkung geschieht im-
mer auf der Stelle, wozu, wenn nämlich
die Front dorthin versezt werden soll,
wo der Rücken ist:

Jobbra (balra) átkanya-rodj!
(Rechts (links) umkehrt schwenkt
euch!)

Járj! (Marsch!) kommandirt
wird).

§ 21. Schwenkung während des Marsches.

Hiezu wird vom Unteroffiziere am
Pivot, wenn er von dem Schwenkungs-
punkte 4. Schritte entfernt ist:

Jobbra (balra) kanya-rodj!
(Rechts (links) schwenkt euch!)
und nachdem derselbe mit dem schwen-
kenden Flügel gleichen Takt haltend eine
3 Schritt lange Diagonale durchschritt-
ten hat:

Egye-nest! (Grad aus!) komman-
dirt).

Es wird übrigens bemerkt, daß die
letzte Silbe des Commandos nur dann
betont auszusprechen ist, wenn die Köpfe
nicht gegen den schwenkenden Flügel ge-
wendet wären.

§ 22. Handgriffe.

Zur Vollführung desselben avertirt
der Abrihter:

Vigy-ázz!

Puskafogásokat gyakorolj!

figyelmeztet, és azután az ismert vezérszavak után azokat következő rendben viteti véghez:

1. A' puskának vállra és karra hordása.
2. A' puskának bel és külvizsgálata.
3. Helybeni szuronybedugás és tüzés.
4. Tisztelgés.
5. A' sulyba, válloz, lábhoz, sulyba, lábhoz foglák.
6. Imához-állás és letérdelés.
7. Eskühöz.
8. Ostromhozi szúrónyszegzés.
9. Fődezés 'sat.

23. §. Tűzfogások.

Hol a' hely fekvése engedeli, kellő távolságban a' sorral átellenben sereg állítatik fel, hogy az őrvitézek megszokjanak helyesen czélozni; hol pedig az lehellen, reá kell nézni, hogy a' puskák fekirányulag vétessenek czélba.

A' tűzfogások gyakorlása következő vezérszavak után történik:

Vigyázz!

Töl-esél! 's a' t.

A' töltés végvitele után:

Vigyázz!

Sorral tüzelni!

(Dobjel vagy Tüzelj.)

Sor! Készülj!

Czéli! Tüzz!

Dobjel vagy Állj! miáltal a' tüzés megszűntetik.

Iga-zodj!

Vigy-ázz! (Habt Acht!)

Puska fogásokat gyakorolj!
(Die Handgriffe ererzieren!)

Sodann läßt er diese nach den bekannten Commandoworten, in folgender Reihe vollführen.

1. Tragen des Gewehres, Kolben hoch und In Arm.
2. Innere und äußere Visirung des Gewehrs.
3. Versorgen und Pflanzen des Bajonetts auf der Stelle.
4. Präsentiren.
5. Die Tempos: In die Balance, Schultert, Beim Fuß, In die Balance Beim Fuß.
6. Stellung und Niederknien zum Gebeth.
7. Zum Schwören.
8. Bajonett-Fällen zum Sturm.
9. Verdeckt. u. s. w.

§. 23. Charginriffe.

Wo es die Örtlichkeit gestattet, wird in gehöriger Entfernung gegenüber des Gliedes eine Truppe aufgestellt, damit die N.-Gardisten sich gewöhnen richtig zu zielen, wo dies nicht thunlich ist, muß man darauf sehen, daß die Gewehre wagrecht in Anschlaß gebracht werden.

Die Uekung der Charginung geschieht nach folgenden Commando-werten:

Vigy-ázz! (Habt Acht!)

Töl-esél! (La-det!) u. s. w.

Nach vollführter Ladung:

Vigyázz! (Habt Acht!)

Sorral tüzelni! (Mit dem Glied chargin!)

(Trommelzeichen oder Tüzelj.)

Sor! Készülj! (Glieb! Fertigt!)

Czéli! Tüzz! (An! Feuer!)

Trommelzeichen oder Állj! (Halt!) wodurch das Feuer eingestellt wird.

Iga-zodj! (Nicht euch!)

24. §. Diszlövés és futótüz.

§. 24. General Decharge und Lauf-feuer.

Vigyázz!

Töl-esél!

Iga-zodj!

Vigyázz!

Disz-lövéshez!

Sor! Készülj!

Fel-czéli! Tüzz!

Vál-lazz! Iga-zodj!

Tiszte-legj! Vál-lazz!

Vigyázz!

Futótüzhöz!

Sor! Készülj!

Fel-czéli!

Intés az illető szárnynak.

Vál-lazz! Iga-zodj!

Tiszte-legj! Vál-lazz!

HARMADIK FEJEZET.

Tizedbeni beoktatása az őrvitézeknek.

E' végre körülbelöl 36 vagy 45 őrvitéz három sorban felállítatik és az ekkép alakított tized mind két szárnyaira két—két állít, i. e. egyik az első sor, másik pedig a' 3-ik sor szárnyához zárakozva beosztatik.

A' tized beoktatása következő részekből áll:

1. A' sorok' nyitása és csallakozása.

Vigyázz! (Habt Acht!)

Töl-esél! (La-det!)

Iga-zodj! (Nicht euch!)

Vigyázz! (Habt Acht!)

Disz-lövéshez! (Zur General Decharge!)

Sor! Készülj! (Glieb! Fertigt!)

Fel-czéli! Tüzz! (Schlagt an Hoch! Feuer!)

Vál-lazz! Iga-zodj! (Schultert! Nicht euch!)

Tiszte-legj! Vál-lazz! (Präsentirt! Schul-tert!)

Vigyázz! (Habt Acht!)
Futótüzhöz! (Zum Lauf-feuer!)

Sor! Készülj! (Glieb! Fertigt!)

Fel-czéli! (Schlagt an hoch!)

Wink dem beliebigen Flügel.

Vál-lazz! Iga-zodj! (Schultert! Nicht euch!)

Tiszte-legj! Vál-lazz! (Präsentirt! Schul-tert!)

Drittes Hauptstück.

Ubrichtung des National-Gardisten im Zuge.

Hiezu werden 36. 45. National-Gardisten in drei Gliedern aufgestellt, und auf jedem Flügel des auf diese Weise formirten Zuges zwei Chargen dermaßen eingetheilt, daß der eine an das 1-te Glied und der 2-te an das 3-te Glied geschlossen sei.

Die Ubrichtung des Zuges besteht aus folgenden Theilen:

1. Öffnen und Schließen der Glieder.

2. Fordulatok.
3. Igazodások.
4. Arczjárat.
5. Egyszerű és kettős rendcsapat alakítása, és arczbai fejlődések.
6. Puska- és tűzfogások.
7. Szuronyali megtámadás és gyülekezés.
8. Diszlövés és futótűz.

25. §. A' soroknak megnyitása és csatlakozása.

E' végre a' tizedvezérlő :

Hátulsó két sor nyi-tódj! vezényel; mire a' 2-ik sor négyet és a' 3-ik nyolczat lassan hátralép's jobbra igazodik.

Csatlakozás végett pedig :

Hátulsó két sor zára-kozz! vezényeltetik; mire a' 2-ik kettőt, a' 3-ik pedig négyet sebesen előrelép.

26. §. Fordulatok.

A' fejevések és testfordulatok következő vezényletekre történnek :

Balra- (jobbra) nézz!

Rendenként jobb-ra! (balra).

Fél-jobb! (bal!)

Arczot for-dits!

Jobbra (balra) át!

Arczra vissza-kozz!

Jobbra (balra) — át!

2. Wendungen.
3. Richtung.
4. Frontmarsch.
5. Formirung der einfachen und doppelten Reihenkolonnen und Aufmärsche aus denselben.
6. Hand- und Chargirgriffe.
7. Angriff mit dem Bajonett, und Rallirung.
8. General = Decharge und Lauffeuer.

§. 25. Öffnen und Schließen der Glieder.

Hiezu kommandirt der Zugskommandant :

Hátulsó két sor nyi-todj! (Kette zwei Glieder öffnet euch!)

Vor auf das 2-te Glied vier, und das 3-te Glied acht Schritte langsam zurücktritt.

Zum Schließen wird kommandirt :

Hátulsó két sor zára-kozz! (Kette zwei Glieder schließt euch!)

Vor auf das 2-te zwei, und das 3-te vier Schritte im Doublier-Schritt vorrückt.

§. 26. Wendungen.

Die Kopf- und Körperwendungen werden auf folgende Kommandowörter vollführt.

Balra- (jobbra) nézz!

(Rechts (links) schauet!)

Rendenként jobb-ra! (balra).

(In Reihen rechts!)

Fél-jobb! (bal!) (Halbrechts!)

(links!)

Arczot for-dits! (Die Front verkehr'n!)

Jobbra (balra) át! (Rechts (links) um!)

Arczra vissza-kozz! (Die Front herstellen!)

Jobbra (balra) — át! (Rechts (links) um!)

27. §. Igazodások.

Elé.

A' jobbra igazodáshoz a' tizedvezérlő :

Jobb szárnyas három tag! Járj! vezényel; mire a' nevezett három tag a' hozzá zárakozott altisztekkel és az első sorbeli ellenkező szárnyas altiszttel sebes lépésben elé lép és a' hatodik lépésre megállitatik.

Miután emezek az új arczvonalba beigazittattak, a' tizedvezérlő továbbá : Jobbra ig a-zodj! vezényel; mire az egész tized tagonkint a' kijelölt arczvonalba elékel és jobbra igazodik, t. i. az 1-ső sorbeliek jobbra néznek, a' 2-ik és 3-ikbeliek pedig előtteseikre födeződve sorközet igyekeznek megnyerni.

A' balra igazodás szint' akkép történik, mint a' jobbrai; csakhogy itt a' fej balra vettetik.

28. §. Arczjárat.

Itt szint' azon vezérszavak használatnak, mellyek a' sornál már előhozvák, t. i.

Arcz czal! Járj!

mire az első sor fejét az irányszárny felé veti, a' 2-ik és 3-ik pedig egyenest nézve előtteseire födezve marad.

Egyebiránt az arczjárat vállra vett puskával a' többi lépésnemekben is gyakoroltassék.

Továbbá : A' tizeddel helyből és járatközbeni huzódások is az ismert vezényletek után gyakorlandók.

29. §. Hely és járatközbeni kanyarodások.

A' kanyarodások végbevitelénél a'

27. §. Richtung.

Vorwärts.

Zur Richtung rechts kommandirt der Zugskommandant :

Jobb szárnyas három tag! Járj! (Drei Rotten des rechten Flügels! Marsch!) worauf die benannten drei Rotten nebst den angeschlossenen Unteroffizieren und jenem vom 1-ten Glied des linken Flügels in Doublier-Schritt vorrücken und auf den sechsten Schritt zum Halten kommandirt werden. Nachdem diese in die neue Frontlinie eingerichtet wurden, kommandirt der Zugskommandant ferner Jobbra ig a-zodj! (Rechts richt euch!) worauf der ganze Zug in die markirte neue Frontlinie vorrückt und sich richtet, nämlich das 1-te Glied sieht rechts, das 2-te und 3-te Glied aber trachtet hinter den Vordermännern Gliederdistanz und Deckung zu erlangen.

Die Richtung links geschieht auf dieselbe Weise wie jene rechts nur daß hier der Kopf links gewendet wird.

§. 28. Frontmarsch.

Hier bedient man sich jener Commandowörter, welche bei dem Glicke bereits vorgekommen sind, nämlich :

Arcz czal! Járj! (Mit der Front marschiren Marsch!)

wor auf das 1-te Glied die Köpfe gegen den Direktions-Flügel wirft, das 2-te und 3-te aber gradaus sehend, auf die Vormänner gedeckt bleibt. Uebrigens hat der Frontmarsch mit Kolben hoch getragenen Gewehre auch in den übrigen Schrittarten geübt zu werden. —

Ferners sind mit dem Zuge auch die Ziehungen von der Stelle und während des Marsches nach den bekannten Kommandowörtern zu üben.

§. 29. Schwenkungen auf der Stelle und während des Marsches.

Bei der Vollführung der Schwen-

vezérszavak szint' azok, mellyek a' sornál eléirattak, t. i.

A' helybőli kanyarodáshoz :

Jobbra kanya-rodj! Járj!
és a' kanyarodás végbevitele után :
Allj!

A' járatközbeni kanyarodáshoz pedig : jobbra balra kanya-rodj!

Egye-nest! vezényeltetik.

Járatközbeni irányváltozatok.

Ezek : Bal (jobb) szárny-elé! vezényletre vitelnek végbe.

30. §. Rendcsapat-alakítás, járat és arczrai fejlődés.

A' rendcsapat alakításához : Rendenként **jobbra!** (**balra!**) fél-**jobb!** (fél-**bal!**) a' rendcsapattali járatához pedig : **Csapat — járj!** vezényeltetik.

A' második lépésnél a' saroknak már egymásra zárakozva kellenek lenni.
Arczbai fejlődések.

Az arczrai fejlődés, vagy bontakozás négy különböző irányban történik meg, u. m.

I. Arczczal a' rendcsapat irányzata oldala felé.

II. A' csapat hegyére a' járat iránya felé.

III. A' csapat hegyére arczczal vége felé.

IV. Arczczal a' csapat irányzatának ellenkező oldala felé.

Ezen kifejlések vagy bontakozások helyből, valamint járatközben is megtörténhetnek.

I. Arcz visszakoizat, vagy a' csapat irányzata oldalabai fejlődés.

Ha a' rendcsapat helyből nem kelt

fung sind die Kommandowörter dieselben, welche bei dem Gsiede vorgeschrieben sind u. z.

Jobbra kanya-rodj! Járj! Allj!
(Rechts schwenkt euch! Marsch!
Salt)

Zur Schwenkung während des Marsches aber wird : Jobbra balra kanya-rodj! (Rechts (links) schwenkt euch!)

Egye-nest! (Grad aus!) kommandirt.

Direktions Veränderungen während des Marsches.

Diese werden auf das Commando : Bal (jobb) szárny-elé! (Rechter (linker) Flügel vor!) vollführt.

§. 30. Formirung der Reihen-Colonne, Marsch mit derselben und Aufmärsche in die Front.

Zur Formirung der Reihen-Colonne wird : Rendenként **jobbra!** (**balra!**) fél-**jobb!** (fél-**bal!**) (In Reihen rechts (links) halb-rechts! halb-links!) zum Reihen-Marsch aber : **Csapat — járj!** (Colonne Marsch!) kommandirt.

Beim 2-ten Schritt sollen schon die Glieder alle an einander geschlossen sein.
Aufmärsche in die Front.

Die Aufmärsche oder Deploirungen in die Front werden in vier verschiedenen Richtungen stattfinden.

I. Mit der Front gegen die Seite des Colonnen-Alignements.

II. Auf die Tête mit der Front gegen die Marsch-Direktion.

III. Auf die Tête mit der Front gegen die Queue.

IV. Mit der Front auf die entgegengesetzte Seite des Colonnen-Alignements.

Diese Aufmärsche und Deploirungen können sowohl auf der Stelle als auch während des Marsches stattfinden.

I. Herstellung der Front, oder Aufmarsch auf die Seite des Colonnen-Alignements.

Wenn die Reihen-Colonne nicht von

es, úgy : **Arcz!** ha pedig járat közben volna, akkor : **Arczra visszakoiz!** vezényeltetik; mire a' csapat hegyén létező két altiszt és az első rend balra arczoz, 's így tovább a' többi rendek is egymás után.

II. A' csapat hegyére arczczal a' járat iránya felé fejlődés.

Ehez : balra bontakozz **Járj!** vezényeltetik; mire az egész rendcsapat balra húzódva az új arczvonalba lassanként fejlődik.

III. Fejlődés a' csapat hegyére arczczal vége felé.

E' végre jobbra bontakozva arczba visszakoiz! **Járj!** vezényeltetik; mire az egész csapat jobbra húzódik és balra átfordulva arczra visszakoizik.

VI. Fejlődés a' csapat irányának ellenkező oldalára.

Ehez : Az első rend megett **Jobbra fejlődj!** **Járj!** vezényeltetik; mire a' csapat hegye azonnal jobbra kanyarodik és hat lépésnyire felállva az új arczvonalat csak hirtelen kijelöli, mellybe a' rendcsapat többi tagjai is jobbra kanyarodva beilleszkednek.

Ha az említett fejlődés jobbra az 1-ső rend megett meg nem történhetnél, úgy :

Az 1-ső rend megett balra fejlődj és arczba visszakoiz! **Járj!** vezényeltetik; mire az egész rendcsapat azonnal sebes lépésben ki-

der Stelle gerückt wäre, so wird kommandirt : **Arcz!** (**Front!**) wenn solche aber im Marsch begriffen wäre : **Arczra vissza - koiz!** (die Front herstellen!)

II. Aufmarsch auf die Tête mit der Front gegen die Marsch-Direction.

Hiezu wird kommandirt : Balra bontakozz! — **Járj!** (links) deploirt! **Marsch!** worauf die ganze Colonne sich links ziehend in die neue Frontlinie successive aufmarschirt.

III. Aufmarsch gegen die Tête mit der Front gegen die Queue.

Hiezu wird kommandirt Jobbra bontakozva arczba visszakoiz! **Járj!** (Rechts) deploiren und die Front herstellen! **Marsch!** worauf die ganze Colonne sich rechts zieht und in die Front mittelst links um sich herstellt.

IV. Aufmarsch auf die entgegengesetzte Seite des Colonnen-Alignements.

Hiezu wird : Az első rend megett **Jobbra fejlődj!** **Járj!** (Hinter der ersten Reihe aufmarschiren! **Marsch!**) kommandirt, worauf die Tête der Colonne sogleich rechts schwenkt, sechs Schritte vorrückt und die neue Frontlinie markirt, in welche auch die übrigen Reihen der Colonne, indem selbe gleichfalls rechts schwenken, einrücken.

Wenn der besagte Aufmarsch hinter der ersten Reihe rechts nicht stattfinden könnte, wird kommandirt :

Az 1-ső rend megett balra fejlődj és arczba visszakoiz! **Járj!** (Hinter der ersten Reihe links) aufmarschiren und die

lép, és rendenként balra kanyarodva és balra átfordulva arczba visszakozik.

31. §. Puskafogások.

A' puskafogásokhoz elebb a' sorokat meg kell nyitni, t. i. a' 2-ik sor négy a' 3-kal pedig nyolcz lépésnyire hátra léptetni, azután pedig : Puskafogásokat gyakorolj! figyelmeztetik; mire azok szint' azon rendben viletnek végbe, mint a' beoktatásnál. Egyébiránt a' puskafogásokat zárákolt sorokban is lehet gyakorolni.

32. §. Tűzfogás.

A' tűzfogások mindenkor csatlakozott sorokban gyakoroltatnak. E' végre a' beoktató előlegesen vezényli: Vigyázz! Töl-esél! mire a' töltés lehető gyorsan végbevitetik.

I. A' tizeddeli tüzelés.

E' végre figyelmeztetik
Vigyázz! Tizeddel tüzelni!

(Dobjel vagy tüzelj! vezénylet)
mire az első sorbeli tisztek hátra lépnek, és a' harmadik sor puskáját karra veszi, azután :

Tized! Készülj! Czélt! Tűz!
mire az első és 2-ik sor ismert módon tüzel és tölt, 's puskáját mindenkor a' töltés után készült helyzetbe hozza, mig a' tüzelés megszüntetéséhez dobjel vagy az Állj! vezénylet által bekövelkezik.

Végre :

Iga-zodj! vezényelteik.

Front herstellen! **March!**) worauf die ganze Colonne sogleich in Doublier-Schritt austritt, und reihenweis links schwenkend sich mittelst links um! in die Front herstellt.

§. 31. Hand- und Chargier-Griffe.

Zum Ererziren der Hand-Griffe werden zuerst die Glieder geöffnet, nämlich : man läßt das 2-te Glied auf vier und das 3-te Glied auf acht Schritte zurücktreten, sodann wird avertirt : Puskafogásokat gyakorolj! (Die Hand-Griffe ererziren!) worauf solche in derselben Ordnung vollführt werden, wie mit dem Gliede. Ubrigens können die Handgriffe auch mit geschlossenen Gliedern geübt werden.

§. 32. Chargirgriffe.

Die Chargirgriffe werden stets mit geschlossenen Gliedern geübt. Hiezu kommandirt der Abriichter : Vigyázz! (Habt Acht!) Töl-esél! (Ladet!) worauf die Ladung mit möglichster Schnelligkeit vollführt wird.

1. Chargirung mit dem Zuge.

Hiezu wird avertirt: Vigyázz! tizeddeli tüzelni! (Mit dem Zuge chargiren!) (Trommelzeichen od. tüzelj!) (Chargirt); hierauf treten die Chargen des 1-ten Gliedes zurück und das 3-te Glied nimmt In Arm! sodann wird kommandirt : Tized! készülj! Czélt! Tűz! (Zug! Fertig! an! Feuer!) worauf das 1-te und 2-te Glied auf die bekannte Weise chargirt, ladet, und das Gewehr jedesmal in die Lage von Fertigtig bringt bis die Einstellung des Feuers mittelst des Trommelzeichens oder des Commando's Halt! erfolgt.

Endlich :

wird Iga-zodj! (Nicht-euch!) kommandirt.

II. Tizedben sortüzelés és egyenkénti tűz.

Itten minden a' tized tüzelésére megmagyarázott mód szerint történik, és pedig következő vezérszavak után :

Vigyázz! Soronként tizedből tüzelni! (Dobjel vagy Tüzelj.) Tized! Készülj! Második sor! Czélt! Tűz! 's midőn a' 2-ik sor a' puskavesszőt csöbe hozza : Első sor! Czélt! Tűz!

Az egyenkénti tüzelésrei átmenegetelhez a' tizedvezérlő : Tüzelj! vezényel; mire minden egyén lehető sietőséggel tölt és lö.

Végre a' tüzelés megszüntetésére dobjel, vagy Iga-zodj! vezénylet szolgál; mire mindenki töltött puskával vállal és a' 2-ik sor az : Iga-zodj! vezényletre előttese megé visszalép.

III. Elényomulás és visszavonulásbani tüzelés.

Ez is szint' akkép és azon vezérszavak után történik, mint a' sornál már előfordult, csupán azon hozzátétellel, hogy itt a' 2-ik sor is az elsővel egyetemben tüzel, és a' vezényletben a' sor nevezet helyett tized! használtatik.

33. §. Szuronyyali megtámadás és gyülekezés.

E' végre ostromjel doboltatik, azután az Arczjárat következik, 's legfelebb 60 lépésnyire az ellenség-től : Szuronyt sze-gezz! vezényeltetik; mire mindenik örvitéz zárákolt rendben lehető sebességgel és

II. Chargirung mit Gliedern aus dem Zug und Einzelneuern.

Hier geschieht alles auf die, für die Chargirung im Zug festgesetzte Weise u. z. nach folgenden Kommandowörtern :

Vigyázz! soronként tizedből tüzelni! (Habt Acht! Mit Gliedern aus dem Zug chargiren!) (Trommelzeichen od. chargirt!) Tized! készülj! (Zug! Fertigtig!) Második sor! Czélt! Tűz! Zweites Glied! (An!—Feuer!) und wenn das 2-te Glied den Ladstock in den Lauf bringt, Első sor! Czélt! Tűz! (Erstes Glied! an!—Feuer!)

Zum Ubergang ins Einzelneuer kommandirt der Zugskommandant :

Tüzelj! (Feuer!)

worauf jeder Einzelne mit möglichster Eile ladet und sein Gewehr abfeuert.

Endlich dient zur Einstellung des Feuers das Trommelzeichen oder das Kommando : Iga-zodj! (Halt!) worauf jeder nachdem er das Gewehr geladen, — schultert! und auf das Kommando Iga-zodj! (Nicht euch!) tritt das 2-te Glied hinter die Vordermänner.

III. Chargirung im Avanciren und Retiriren.

Dies geschieht gleichfalls nach denselben Kommandowörtern, welche beim Glied vorgekommen sind, nur mit dem Unterschied, daß hier das 2-te Glied mit dem 1-ten zugleich feuert und in dem Kommando bedient man sich statt Glieder der Benennung : Zug!

§. 33. Angriff mit dem Bajonett und Kalfirung.

Hiezu wird vor Allem der Sturmstreich geschlagen sodann folgt der Frontmarsch und höchstens auf 60 Schritt vom Feinde

Szuronyt sze-gezz! (Halt das Bajonett!)

elszántan az ellenségre rohan. A' gyűlöhelyre vagy az **Állj!** vezényletre az őrvitézek vállazott puskával sebesen tizedbe gyülekeznek.

34. §. Diszlövés és Futótűz.

E' végre vezényeltetik **Vigyázz!** Diszlövéshez! vagy (Futótűzhöz) **Tized! Készülj! Felczelt! Tűz!**

Itt csupán az jegyeztetik meg, hogy a' 3-ik sor is a' készülje egyet jobbra lép és szinte tüzel, a' futótűznél pedig a' Tüzelj! vezénylet helyett egyik vagy másik szárnynak tüzelés végelt jel adatik.

Miután a' puská a' mellre lehozott, **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj! Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!** **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!** **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!** **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!**

NB. Az altisztek a' puskát mindég jobb kézben tartják, és csupán a' következő puskafogásokat viszik a' részleggel végbe:

Vállazz! Karra! Lábhoz! Sulyba! Az imáhozi fogtákat és a' **Födezz!**

Auf den gleich hierauf erfolgenden Sturmstreich sűrzt jeder Gardist in der geschlossenen Ordnung mit größtmöglicher Schnelligkeit und Entschlossenheit auf den Feind.

Auf das Zeichen zur Rallirung oder auf das Kommando: **Állj!** (**Salt!**) ralliren sich die R.-Gardisten schnell im Zuge.

34. §. General-Decharge und Lauffeuer.

Siezu wird kommandirt: **Vigyázz!** **Diszlövéshez!** oder (Futótűzhöz) **Tized! Készülj! Felczelt! Tűz!** (**Habt acht!** Zur General-Decharge! oder zum Lauffeuer! **Zug! Fertig! Schlagt an hoch! Feuer!**)

Hier wird bloß bemerkt, daß auf das Kommando: **készülj!** (**Fertig!**) auch das 3-te Glied rechts tritt, und gleichfalls feuert, beim Lauffeuer aber statt dem Kommando **Tüzelj!** (**Feuer!**) einem oder dem anderen Flügel nach Belieben zum Beginn des Feuers ein Wink gegeben wird.

Nachdem die Gewehre auf die Brust herabgebracht wurden, folgt:

Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj! Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj! **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!** **Vál-lazz! Iga-zodj! tisztelegj!**

NB. Die Unteroffiziere halten die Gewehre stets im rechten Arm und vollführen mit der Abtheilung bloß folgende Gewehrgriffe:

Vállazz! Karra! Lábhoz! Sulyba! (**Kolben hoch! In Arm!** **Beim Fuß!** **In die Balance.** Dann die Tempo's zum Gebeth und (**Verdeckt.**) —

II. RÉSZ.

Gyakorlati-szabályzat

I. Szakasz.

A' század gyakorlata.

1. §. A' század állványa, állása, sorzata és felosztása.

Állványa.

A' századnak hadakozható állványa:

Egy századvezérő, egy főhadnagy, 2 alhadnagy, 2 őrmester, 12 tizedes, 12 őrvezető, 180 őrvitéz, 2 dobos, 2 ács, összesen 214 fejből áll.

Állása és sorozata a' századnak.

Minden század három sorba állítatik, és pedig nagyság szerint, a' mit sorozatnak nevezünk.

A század ahoz képest, a' hogy az osztályban jobbról vagy balról áll, jobbra vagy balra soroztatik.

Felosztás.

Minden század 4 tizedre osztatik fel.

Két tized egy fél századot képez.

Miután a' század gyülekezett, az első őrmester vezényli: **Sorakozz!** mire az őrvitézek 3 sorba, az altisztek pedig az arcz elébe, ezzel általellenben egy sorba felállnak.

II. Theil.

Exercir-Reglement.

Erster Abschnitt.

Das Exerciren einer Compagnie.

§. 1. Stand, Stellung, Rangirung und Eintheilung der Compagnie.

Stand.

Der streitbare Stand einer Compagnie enthält:

1 Kapitän als Compagnie-Kommandanten, 1 Oberleutenant, 2 Unterleutenant's, 2 Feldwebel, 12 Korporäle, 12 Aufführer oder Gefreite, 180 Gardisten, 2 Tambours, 2 Zimmerleute zusammen 214 Köpfe.

Stellung und Rangirung der Compagnie.

Jede Compagnie wird in 3 Glieder aufgestellt; dies zwar nach der Größe, was man Rangirung nennt.

Die Compagnie wird je nachdem sie in der Division rechts oder links steht, rechts oder links rangirt.

Eintheilung.

Jede Compagnie wird in 4 Züge eingetheilt.

2 Züge bilden eine halbe Compagnie.

Nachdem die Compagnie sich versammelt hat, kommandirt der erste Feldwebel: **Sorakozz!** (**Rangirt!**) worauf die Gardisten sich in 3 Gliedern, die Unteroffiziere aber sich in ein Glied vor der Front vis à vis derselben aufstellen.

Mig az első őrmester a 3 sor kiegyenlítését és a tizedrei felosztást elintézi, addig a 2-ik őrmester az arczeget a fedezetről gondoskodik.

Ez megtörténvén, az őrmester vezényli: Részlegekbe balra (vagy jobbra) nyi-tódj! mire az illető három tized fél balra (vagy jobbra) fordulva, az egyszersmind belépő tiszteknek helyet ad.

Tovább: jobbra (vagy balra) Iga-zodj! vezényeltetik.

Végre a jelentés lépcsőkint megtörténve, a főtisztek is illető helyökre mennek, és a százados a század vezényletére kardot húz.

2. §. Igazodások.

A tagonkénti igazodás szint' akkép történik, mint a tized oktatásánál már eléfordult; csupán azon különbséggel, hogy itt az új arczvonaltól kijelölésére az első sorbeli szárnyas tisztek és minden két tiszt közül a jobbról (balról) álló ily vezénylet által: Tisztigazodás **jobbra** (vagy **balra**) 6 lépésnyire eléleptetnek; — 's miután az új vonalba beigazodtak, továbbá:

Jobbra (v. balra) iga-zodj! vezényeltetik; mire a tagonkénti igazodás mindenik tizednél az ismert módon végbevitetik.

3. §. Tüzelés.

E' végeztél Vigyázz! Századdal tüzelni! figyelmeztetik (Dobjel vagy Tüzelj!), mire az első sorbeli tisztek hátra lépnek, valamint ezeknek helyadás végeztél a 3-ikbeliek is. To-

Während der erste Feldwebel die Ausgleichung der Glieder und die Einteilung in 4 Züge bewirkt, wird durch den 2-ten Feldwebel hinter der Front die Deckung besorgt.

Nachdem dies geschehen kommandirt der Feldwebel: Részlegekbe balra (vagy jobbra) nyi-tódj!; (Abtheilungen links (oder rechts) öffnen sich!) worauf die bezüglichen 3 Züge halb-links (oder halbrechts) machen, und den zugleich eintretenden Chargen Raum geben.

Ferner wird jobbra (vagy balra) Iga-zodj! rechts (oder links) richt-euch! kommandirt.

Endlich wenn die Meldung stufenweise stattgefunden hat und die Oberoffiziere auf ihre Plätze sich begeben haben, zieht der Kapitän zum Kommandiren der Compagnie den Säbel.

§. 2. Richtung.

Die rottenweise Richtung geschieht auf dieselbe Weise, wie bei der Abrichtung des Zuges bereits gesagt wurde, nur mit dem Unterschied daß hier die Flügeloffiziere dann von je zwei Chargen die rechts (links) stehende des 1-ten Glieds durch das Kommando! Tisztigazodás (Chargen-Richtung) **jobbra** (vagy **balra**) rechts (od. links) auf 6 Schritte zur Markirung der neuen Frontlinie vorgerufen werden; und nach dem diese in die neue Frontlinie sich eingerichtet haben, wird ferner:

Jobbra (vagy balra) iga-zodj! (Rechts (oder links) richt euch!) kommandirt; worauf die rottenweise Richtung bei jedem Zug auf die bekannte Weise vollführt wird.

§. 3. Chargirung.

Hiezu wird avifirt: Vigyázz! Századdal tüzelni! (Habt Acht!) Mit der halben Division Chargiren! (Trommelzeichen od. tüzelj!) worauf die Chargen des 1-ten

Glieses so wie jene des 3-ten um diesen Platz zu machen, zurücktreten. Ferner wird kommandirt: Század! készülj! Czélt! Tüz! (Halb = Division! Fertig! an! Feuer!

A' tüzelés annyiszor ismételtetik, mennyiszor szükség.

Megszüntetés végeztél dobjel adatik vagy Állj! vezényeltetik; miután mindenik vállazott, a százados vezényli: Iga-zodj!

Soronkénti tüzeléshez figyelmeztetik: Vigyázz! Századból soronként tüzelni! (Dobjel's a' t.)

A' tüzelés elenyomulva és visszavonulva szint' akkép és azon vezérszavak szerint történik, mint a tized oktatásánál meghatározott. Végre megjegyztetik, hogy az illető vezérlőnek a' tüzelést mindenkor az arcz háta megett kell vezénylenie.

4. §. Rendcsapat alakítása és arczbai fejlődések.

A' rendcsapat alakítása és az arczbai fejlődések vagy bontakozások a tized oktatásánál már eléfordultak. Itt csupán az jegyztetik meg, hogy a' századvezérlőnek rögtön fel kell magát találnia, egyik vagy a' másik helyzetben a' fejlődés vagy a' bontakozás mellyik nemét kell alkalmazni, hogy az arcz az ellenséggel minden zavar nélkül lehető sebességgel és renddel szemközt állíthatassék.

5. §. Részlegcsapat alakítása.

A' részlegcsapat alakítása az első sorra háromféleképp történik, u. m.

1. Ha a' részlegcsapatban az arczvonaltól hosszában jobbra vagy balra kelene elindulni, úgy: Vigyázz! Tizedenként jobbra kanyarod-

Gliedes so wie jene des 3-ten um diesen Platz zu machen, zurücktreten. Ferner wird kommandirt: Század! készülj! Czélt! Tüz! (Halb = Division! Fertig! an! Feuer!

Das Feuer wird so oftmahl wiederholt als es nötig ist. —

Zur Einstellung wird das Trommelzeichen gegeben, oder Állj! (Halt!) kommandirt; nachdem jeder geschultert hat, kommandirt der Kapitän: Iga-zodj! (Richt euch!)

Zum Gliederfeuer wird avertirt: Vigyázz! Századból soronként tüzelni! (Habt Acht! Mit Gliedern aus der Halb Division Chargiren!) (Trommelzeichen u. s. w.)

Die Chargirung im Avanciren und Retiriren geschieht auf dieselbe Weise, und nach den nämlichen Kommandowörtern, wie es bei der Abrichtung des Zuges festgesetzt wurde. — Endlich wird bemerkt, daß der Kommandant die Chargirung immer hinter der Front zu kommandiren hat.

§. 4. Formirung der Reihen-Colonne und Entwicklung in die Front.

Die Formirung der Reihen-Colonne dann die Aufmärsche und Deploirungen in die Front sind bei der Zugarbeit bereits vorgekommen. Hier wird blos bemerkt, daß der Compagniekommandant augenblicklich wissen müsse, in dieser oder jener Lage welche Art des Aufmarsches oder der Deploirung anwendbar ist, um dem Feinde ohne Verlegenheit mit möglichster Schnelligkeit und Ordnung Front zu bieten.

§. 5. Formirung der Abtheilungs-Colonne.

Die Formirung der Abtheilungs-Colonne auf das erste Glied erfolgt auf dreifache Art: u. z.:

1. Wenn man mit einer Abtheilungs-Colonne in der Verlängerung der Front rechts oder links abmarschiren wollte, so wird avifirt:

ni! figyelmeztetik; mire az arczmegetti tisztek belépnek, azután: Tizedenként jobbra (vagy balra) kanya-rodj! (fejvelés balra) Járj! vezényeltetik; mire a' tizedek zárakozottan kikanyarodnak és az illető tisztek: **Állj!** vezényelnek. Továbbá:

A' századvezérő a' puskát vállra vételi, és a' csapatot illy vezénylet által: **Csapat! Járj!** megindítja, 'sib.

2. Ha az arcz hosszabani csapatját végett részlegenként kellene az arczból 3 lépésnyire elélepní és balra (v. jobbra) elkanyarodni, ugy:

Vigyázz! Tizedenként a' jobb szárnyról! figyelmeztetik; (tisztek belépte) azután:

Jobb szárnyas tized! **Járj!** vezényeltetik; mire ezen tized kilép és 3 lépést haladva, az illető tiszt által balra kanyarodáshoz! vezényeltetik, 's midőn a' mellettes tized közepe elébe érkezett, ez utóbbinak illető tizte vezényli: Második tized! **Járj!** Balra (v. Jobbra) kanya-rodj! Ekkép következik a' 3-ik és a' 4-ik tized is 's a' t.

3. Ha végre a' csapatjártnak a' jobb (bal) szárny függőleges irányában kellene megtörténni, ugy a' századvezérő: **Vigyázz! Tizeden-**

Vigyázz! Tizedenként jobbra kanyarodni! (Habt! Aht!)

Mit Zügen rechts (oder links) Schwenken!) Worauf die hinter der Front stehenden Chargen eintreten, sodann wird kommandirt: Tizedenként jobbra (v. balra) kanya-rodj! **Járj!** (Mit Zügen rechts (oder links) schwenkt euch!)

(Wendung des Kopfes links) Worauf die Züge geschlossen heraus-schwenken und von den betreffenden Chargen **Állj!** (Halt!) kommandirt wird.

Ferners läßt der Compagniekommandant die Gewehre Kolbenhoch nehmen und die Colonne mittelst des Commando's: **Csapat! Járj!** (Colonne! **Marsch!**) in Bewegung setzen u. s. w.

2. Wenn behufs des Colonnenmarches, in der Verlängerung der Front, abtheilungsweise drei Schritte aus der Front vorgetreten, dann links (od. rechts) die Schwenkung vollführt werden sollte, so wird

Vigyázz! (Habt! Aht!) Tizedenként a' jobb szárnyról! (Mit Zügen vom rechten Flügel abmarschiren!) avertirt. (Eintreten der Chargen) sodann wird kommandirt:

Jobb szárnyas tized! **Járj!** (Rechter Flügel-Zug! **Marsch!**) Worauf dieser Zug ausritt, und nach hinterlegten 3 Schritten durch die betreffende Charge zum links (rechts) Schwenken kommandirt wird, und sobald solche vor die Mitte des nebenstehenden Zuges anlangt, kommandirt von diesem letztern die bezügliche Charge: **Második tized! Járj!** Balra (v. Jobbra) kanya-rodj! (Zweiter Zug! **Marsch!** links (od. rechts) schwenkt euch!) Auf diese Art folgt der 3-te so auch der 4-te Zug. u. s. w.

3. Wenn endlich der Colonnen-Marsch in der senkrechten Direction des rechten (linken) Flügels stattfinden sollte, so avertirt der Compagnie-Kommandant

ként a' jobb (bal) szárny előtt csapatba! figyelmeztet. (Belépte a' tiszteknek.)

Továbbá vezényeltetik: **Jobb (bal) szárnyas tized egyenest! a' többi jobbra (balra) kanya-rodj! Járj!** mire a' nevezett szárnyas tized egyenest megy, míg az illető tiszt **Állj!** vezénylete által t. i. az egyszersmind kikanyarodó részlegek irányzatában megállítatik.

A' századvezérő aztán vezényli: **Csapat! gyorsan — Járj!** 's a' t.

Ha a' csapat jobbra alakítottatott ugy az irányzat balra van, tehát balra is kell nézni és a' részlegek bal szárnyainak födezzve lenni.

Ha a' csapat balra alakítottatott, ugy az ellenkező észrevétel szolgál.

6. §. Arczbai fejlődések és bontakozások.

A. Rendcsapatból.

Rendcsapatból az arczbai fejlődések és bontakozások szint akkép történnek, mint a' tized beoktatásánál meghatározottatott, csupán azon hozzátétellel, hogy az arczbai fejlődéshez intézett figyelmeztetőre a' csapat végéről mindenkor az altiszt az új arczvonal kijelölésére felállítatik.

B. Részlegcsapatból.

I. Arczczal a' csapat irányzata oldala felé.

Miután a' csapat megállítatott:

Vigyázz! Tizedenként a' jobb (bal) szárny előtt csapatba! (Habt! Aht! Mit Zügen vordem rechten (oder linken) Flügel in Colonne!) (Eintreten der Chargen)

Ferners wird kommandirt: **Jobb (v. bal) szárnyas tized egyenest! a' többi (balra) kanya-rodj! Járj!** (Rechter (od. linker) Flügel-Zug grad aus! die andern rechts (od. links) schwenkte euch! **Marsch!**) worauf der benannte Zug vorwärts schreitet und sogleich von der betreffenden Charge im Aligment, der zugleich heraus-schwenkenden Abtheilungen, zum Halten beordert wird, der Compagniekommandant kommandirt sodann:

Csapat! gyorsan — Járj! 'sa't. (Colonne! in Manövrir-Schritt **Marsch!** u. s. w.

Wenn die Colonne rechts formirt ist, so ist das Aligment links, sohin muß man auch links sehen, und die linken Flügel der Abtheilungen haben sich gehörig zu decken.

Wenn die Colonne links formirt ist, so dient die entgegengesetzte Beobachtung.

§. 6. Aufmärsche und Deploirungen in die Front.

A. Aus der Reihen-Colonne.

Die Aufmärsche und Deploirung aus der Reihen-Colonne erfolgen auf dieselbe Weise wie dies bei der Abriichtung des Zuges festgesetzt wurde, — nur mit dem Zusatz, daß der Unteroffizier von der Neue der Reihen-Colonne auf das Avertissement zur Entwicklung der Front jedesmal wegen Markirung der neuen Frontlinie aufgestellt wird.

B. Aus der Abtheilungs-Colonne.

I. Mit der Front auf die Seite des Colonnen-Aligments.

Nachdem die Colonne Halt gemacht, wird avertirt.

Balra (vagy jobbra) felkanyarodni! figyelmeztetik, azután:

Tizedenként balra (v. jobbra) kanya-rodj! (fejvetés) **Járj!** vezényeltetik; mire mindenik tized sebes lépésben az új arcvonalba bekaparodik és végre a' századvezérő: jobbra (v. balra) iga-zodj! vezényel.

II. Csapat hegyére arcczal a' járat irányja felé.

E' végre:

Balra (jobbra) arczba bontakozni! figyelmeztetik; mire az első részleg főtiszte: Jobbra (balra) iga-zodj! vezényletére a' csapat végéről a' főtszít megett létező altiszt az új arcvonal kijelölésére elemegy és támaszpontul feláll, azután: balra (v. jobbra) bonta-kozz! (fejvetés) **Járj!** vezényeltetik; mire a' tizedek, kivéve az első részleget, balra (jobbra) huzódnak, és az illető tiszték illy vezényletére: Egye-nest! 's midőn a' 2-ik sorral egy irányba érkeztek: **Állj!** az új arcvonalba illeszkednek és beigazodnak.

III. A' csapat hegyére arcczal vége felé.

Ehez:

Jobbra (balra) bontakozva balra (jobbra) átkanyarodni! figyelmeztetik, mire az első részleg a' balrai átkanyarodást végbeviszi, és az új arcvonalát a' támaszpontul felállott

Balra (oder jobbra) felkanyarodni (links (oder rechts) aufschwenken), sodann wird kommandirt:

Tizedenként balra (jobbra) kanya-rodj! Mit Bügen links (oder rechts) Schwenkt euch! (Kopferwerfen) **Járj!** (Marsch!) worauf jeder Zug im Doublierschritt in die neue Frontlinie einschwenkt. Und endlich kommandirt der Compagniekommandant: jobbra (balra) iga-zodj! (rechts (oder links) richt-euch)

II. Auf die Tête der Colonne mit der Front gegen die Marsch-Direction.

Hiezu wird avisiert:

Balra (jobbra) arczba bontakozni! links (rechts) in die Front deplouiren! worauf der Ober-Offizier der ersten Abtheilung: jobbra (balra) iga-zodj! links (rechts) richt-euch! kommandirt, und der hinter dem Ober-Offizier der letzten Abtheilung befindliche Unteroffizier zur Markirung der neuen Frontlinie vorgeht, und sich als Stützpunkt aufstellt, sodann wird: balra (jobbra) bonta-kozz! (links (rechts) deplouirt!) (Kopferwerfen) **Járj!** (Marsch!) kommandirt; worauf die Büge mit Ausnahme der 1-ten Abtheilung sich links od. rechts ziehend und auf das Kommando: Egye-nest! (grad-aus!), dann wenn selbe mit dem 2-ten Glied in eine Richtung gelangt sind, auf das **Állj!** (Salt!) in die neue Frontlinie sich begeben und einrichten.

III. Auf die Tête mit der Front gegen die Queue.

Hiezu wird avisiert:

Jobbra (balra) bontakozva balra (jobbra) átkanyarodni! (rechts (links) deplouiren und sich links (rechts) umkehrt schwenken! worauf die 1-te Abtheilung die

altiztre beigazitatra kijelöli, azután: Jobbra bontakozz, és balra (jobbra) átkanyarodj! **Járj!** vezényeltetik; mire az arczbai huzódás megtörténvén, mindenik részleg illető tiszte illy vezényletére: balra (jobbra) átkanya-rodj! az új arcvonalba illeszkedik és igazodik 's a' t.

IV. Arcczal a' csapat irányzatának ellenkező oldala felé.

E' végett, a' nélkül, hogy a' csapat megállítatnék:

Az első részleg megett jobbra (balra) fejlődj! figyelmeztetik, mire a' csapat hegyén létező részleg illető tiszte azonnal:

Jobbra (balra) kanyarodj! Egyenest! hat lépést haladva **Állj!** Végre:

Jobbra (balra) iga-zodj! vezényli, 's így tovább a' többi részleg is egyenest menve, midőn az előtők bekanyarodó részlegnek bal (jobb) szárnyával egy irányba érkeztek, a' jobbra (balra) kanyarodj! **Állj!** vezénylet által az új arcvonalba bevezettetnek.

7. §. Tömegalakítás és arczbai fejlődés.

I. Tömegalakítás jobbra és balra.

A' tömeg alakításához:

Links-umkehr-Schwenkung vollführt, und die neue Frontlinie indem selbe auf den, als Stützpunkt aufgestellten Unteroffizier eingerichtet wird — markirt, sodann wird kommandirt: Jobbra bontakozz! és balra (jobbra) átkanyarodj! **Járj!** Rechts (links) deplouiren! und sich links (oder rechts) umkehrt-Schwenken! **Marsch!** Worauf die Ziehung vollzogen, und jede Abtheilung auf das Kommando ihrer betreffenden Charge: balra (jobbra) átkanya-rodj! (links (rechts) umkehrt schwenkt euch!) in die neue Frontlinie sich einrichtet.

IV. Mit der Front auf die gegen-gesetzte Seite des Colonnen-Alignments.

Hiezu wird:

ohne die Colonne Halten zu machen avertirt:

Az első részleg megett jobbra (balra) fejlődj! (Hinter der ersten Abtheilung rechts (links) aufmarschiren!) Worauf die an der Tête der Colonne marschirende Abtheilung und ihre betreffende Charge mittelst des Kommando's Jobbra (balra) kanyarodj! Egyenest! (rechts (links) schwenkt euch! grad-aus!) nach 6 Schritten aber: **Állj!** (Salt!) und sofort auch die übrigen Abtheilungen gradaus marschiren, — sobald selbe mit dem linken (rechten) Flügel der früher eingeschwenkten Abtheilungen in eine Richtung gelangt sind gleichfalls mittelst Jobbra (v. balra) kanyarodj! **Állj!** (rechts (links) schwenkt euch! Salt!) in die neue Frontlinie eingeführt werden.

§. 7. Formirung der Masse und Aufmarsch in die Front.

I. Formirung der Masse rechts oder links aus der Front.

Zur Formirung der Masse wird avertirt:

Tömegbe jobbra (balra) alakulni! figyelmeztetik (tiszték belépte) **Fél jobb!** (bal) részlegek, (az első tized kivéve) a' többi mind fél jobbra (balra) fordul, tovább: **Járj!** vezényeltetik; mire tizedekbe töredeztve rendkint sebes lépésben az első tized megé megy és ott sorközre viszkazokoz.

Az irányzat szárnyán létező tiszték a' balra (jobbra) irá-nyulj! vezényeltetre födeződnek és a' tömeg első sora fejét balra veti.

Az ekkép alakított tömeg főképp lovasság elleni védelemre szolgál; ezenkívül az illy tömeggel sik téren járatokat és kanyarodásokat 's a' t. is lehet végbevitetni.

II. Arczbai fejlődés.

E' végre:

Tömegből arczba fejlődni! figyelmeztetik; mire az első részleg' illető tiszte illy vezényeltetére: Jobbra (balra) iga-zodj! a' csapatoknál megnevezett tiszt által kijelölendő támaszpontra beigazittatik, — azután: Fél bal! (jobb) vezényeltetik; mire — kivevén az első részleget — a' többi három balra fordul, és a' **Járj!** vezényeltetre sebes lépésben egyenest kilép, és kellő távolságban külön-külön arczoz, 's miután a' bal (jobb) szárnyakon létező tiszték az új arczvonalba helyezkedtek, a' jobb (bal) szárnyon álló tiszték illy vezényeltete által: Tized — járj! **Állj!** a' kijelölt arczvonalba egymás után bevezeltetnek.

Tömegbe jobbra (balra) alakulni! (Die Masse rechts (links) formiren!) (Eintreten der Chargen) sodann: Fél jobb! (bal) (Halb rechts! (links!)) die Abtheilungen (mit Ausnahme des 1-ten Zugs) wenden sich rechts (links) ferner wird: **Járj!** (Marsch!) kommandirt, worauf die Front sich in Züge bricht, und diese im Doublir=Schritt hinter der 1-ten Abtheilung marschirt, und auf Glieder=Distanz sich herstellt.

Die am Alignements=Flügel befindlichen Chargen decken sich auf das Kommando: balra (jobbra) irá-nyulj! (links (rechts) alignirt!) und das 1-te Glied der Masse wirft die Köpfe links.

Die auf diese Art formirte Masse dient vorzüglich zur Vertheidigung gegen Cavallerie, übrigens können mit derselben auch Bewegungen, Schwenkungen, Direktions=Veränderungen u. s. w. auf ebenen Boden vollführt werden.

II. Aufmarsch in die Front:

Hiezu wird avisiert:

Tömegből arczba fejlődni! (Aus der Masse aufmarschiren!) — worauf die bezüglich Charge der 1-ten Abtheilung Jobbra (balra) iga-zodj! (rechts (od. links) richt euch!) kommandirt; und solche auf die bei den Colonnen besagte Charge, welche zur Markirung des Stützpunktes vorgeht, genau einrichtet, — sodann wird Fél bal! (jobb!) (Halb links! (rechts!)) kommandirt; worauf mit Ausnahme der 1-ten Abtheilung alle übrigen sich links wenden auf das Kommando **Járj!** (Marsch!) im Doublir=Schritt gradaus marschiren und jede für sich auf gehörigen Abstand frontirt, sobald die linken (rechten) Flügel=Chargen jeder Abtheilung in die neue Frontlinie sich aufgestellt hat, werden diese mittelst des Kommando's: Tized! — **Járj!** **Állj!** (Zug Marsch! Halt!) in die markirte Frontlinie geführt.

A' lovasság elleni védelem a' zászlóalj gyakorlatánál taglaltatik.

Második szakasz.

Az osztály gyakorlata.

1. §. Állás.

Az osztályt két század képezi.

Ha az osztály zászlóval van ellátva, ugy ez a' két hadnagy közt közepében áll.

Az osztály gyakorlatánál az idősb százados vezényel és e' végre a' közepe elébe áll.

A' dobosok 6 lépésnyire a' közepe megett állnak.

2. §. Igazodások.

I. Tisztigazodás jobbra (balra).

E' végre az osztályvezérlő: Tisztigazodás **jobbra (balra)** vezényel, mire a' zászló és zászlós tiszték, és minden két egymás mellett álló tiszt közül a' jobbról (balról) álló 6 lépésnyire elélep és igazodik.

Azután: Jobbra (balra) iga-zodj! vezényeltetik, mire a' tagonkénti igazodás valamennyi tizedek által végbevitetik.

II. A' közepére.

Figyelmezt. Tisztigazodás a' **középre**, a' zászlónak és zászlós tisztéknek, valamint a' jobb szárnyon minden két tiszt közül a' balról és a' bal szárnyon a' jobbról állóknak, elélepte 6 lépésnyire. Aztán vezényeltetik: **Középre iga-zodj!** végre ha az igazodás megtörtént: **Jobbra—nézz!**

Die Vertheidigung gegen die Cavallerie wird bei dem Exerciren im Bataillon zergliedert.

Zweiter Abschnitt.

Exerciren einer Division.

§. 1. Stellung.

Zwei Compagnieen bilden eine Division.

Wenn die Division mit einer Fahne versehen ist, so stellt sich diese in die Mitte zwischen die zwei Prämier=Lieutenants.

Der ältere Capitän kommandirt beim Exerciren die Division, er stellt sich hiezu vor die Mitte derselben.

Die Tambours stehen 6 Schritte hinter der Mitte.

§. 2. Richtungen.

I. Chargen=Richtung rechts oder (links).

Hiezu avisiert der Divisions=Commandant:

Tisztigazodás **jobbra! (balra)** (Chargen Richtung=rechts (links) Hierauf treten die Fahne und Fahnen=Dffiziere nebst den Flügel=Dffizieren, dann von je zwei Chargen die rechts (links) stehende auf 6 Schritte vor und richten sich ein.

Sodann wird kommandirt: Jobbra (balra) iga-zodj! (Rechts (links) richt euch!) worauf die rottenweise Richtung von allen Zügen wie bekannt erfolgt.

II. Nach der Mitte.

Av: Tisztigazodás a' **középre!** (Chargenrichtung nach der Mitte).

Vortreten der Fahne und Fahnen=Dffiziere, dann vom rechten Flügel von je 2 Chargen die links stehende, und vom linken Flügel die rechtsstehende auf 6 Schritte. Sodann Commando: **Kö-**

melly vezénylet a' zászlótól jobbról álló századot illeti.

NB. Az osztálybani rézsut igazodás szint' akkép történik, mint ez a' zászlóaljban előforduland.

3. §. Arczjárat.

Figyelm. Arczczal gyorsan! vagy Arczczal sebesen! mire a' zászló és zászlós tisztek 6 lépésnyire elélepnek.

A' jobbról álló zászlós tiszt egy iránypontot választ. Azután vezényletetik: **Járj!** mire az egész osztály kilép.

NB. A' szuronynyal roham, valamint a' tüzelés elénymulva és visszavonulva szint' akkép vitetnek végbe, mint a' tized és század gyakorlatához már megmagyaráztattott.

4. §. A' csapatok és tömegekről.

I. Egész közre nyitott csapatok.

Az egész közrenyitott csapatok a' századnál megmagyarázott mód szerint alakítatnak, csupán azon hozzátétellel, hogy az osztályból egy fél század vagy század-csapat is alakíthatatik.

II. Zárakozott osztály vagy ostromló csapatok.

A' zárakozott osztálycsapat jobbra, balra vagy középre is alakíthatatik, és pedig illy figyelmeztetőre: **Zárakozott osztály csapatba jobbra!**

z épre i g a - z o d j ! (Nach der Mitte richt-euch!) Endlich wenn die Richtung stattgefunden, **Jobbra nézz!** (Rechts schaut!) welches Commando klos die von der Fahne rechtsstehende Compagnie angeht.

NB. Die schrägen Richtungen in der Division werden auf dieselbe Weise vollführt, wie dies im Bataillon vorkommen wird.

§. 3. Frontmarsch.

Wert: Arczczal gyorsan! (Mit der Front im Manövrirschrift marschiren) oder Arczczal sebesen! (mit der Front im Doublierschrift marschiren); hierauf treten die Fahne, dann Fahnen- und Flügel-Offiziere auf 6 Schritte vor. —

Der rechts stehende Fahnen-Offizier wählt sich einen Direktions-Punkt. Sodann wird kommandirt: **Járj!** (Marsch!) worauf die ganze Division austritt.

NB. Der Bajonett-Angriff dann das Chargiren im Avanciren und Retiriren, werden auf dieselbe Weise vollführt wie für das Exerciren im Zuge und in der Compagnie bereits erklärt wurde.

§. 4. Von den Colonnen und Massen.

I. Auf ganze Distanz geöffnete Colonnen.

Die auf ganze Distanz geöffneten Colonnen werden auf die, bei der Compagnie erklärte Weise formirt; nur mit dem Bemerkten, daß aus der Division auch eine Halb-Compagnie- oder Halb-Divisions-Colonne formirt werden kann.

II. Geschlossene Divisions- oder Sturmcolonnen.

Die geschlossene Divisionscolonne kann rechts links oder auf die Mitte formirt werden, und zwar, auf das Wertissement: **Zárakozott osztály-**

ra! (balra). Tisztek belépte. Továbbá vezényletetik: **Fél-jobb! (bal!),** mire a' jobb (bal) szárnyas fél század megáll, a' többi pedig a' fordulatot végbeviszi, és a' **Járj** vezényletre sebes lépésben megindulva fél századokba töredeznek, és mindenik az előtte létező részlegtől 3 lépésnyire visszakozik; azután a **Balra irá-nyulj!** vezényletre balra irányul 's igazodik.

A' zárakozott osztálycsapat alakításához a' középre: **Zárakozott csapatba a' középre!** figyelmeztetik. (Tisztek belépte és a' dohosok zárakozása.) Aztán: **Fél bal! fél jobb!** kivéve a' közép tizedeket, a' fordulatot valamennyien végbe viszik, t. i. a' jobb szárny balra, a' bal pedig jobbra fordul, és a' **Járj!**-ra tizedekbe tördelve a' közepe megé sietnek és a' hasonló nevezetű tizedek össetalálkozva 3 lépésnyi távköze az elől álló részlegtől visszakoznak.

Az irányzat a' közepén van, tehát mindeniknek arra kelletik igazodni.

III. Az osztálytömeg alakítása.

Figyelm. Osztálytömegbe **jobbra! (balra) Fél-jobb! (bal!) Járj!** vagy: osztálytömegbe a' **középre! Fél-bal! fél-jobb!**

csapatba jobbra! (balra) (Die geschlossene Divisions-Colonne rechts! (links!) formiren). Eintreten der Chargen. — Ferners wird kommandirt: **Fél-jobb! (bal!) (Halb rechts! (links!);** worauf die rechte (linke) Flügel-Halb-Compagnie stehen bleibt, alle übrigen aber die Wendung vollführen, und auf das: **Járj!** (Marsch!) im Doublier-Schritt austretend in Halb-Compagnieen sich brechen, und jede derselben auf 3 Schritt Abstand vom 3-ten Gliede der vorstehenden Abtheilung herstellen; sodann auf das Kommando: **Balra irá-nyulj!** (Links alignirt!) sich links aligniren und richten.

Zur Formirung der geschlossenen Divisions-Colonne auf die Mitte wird avirt: **Zárakozott csapatba, a' középre!** (Die geschlossene Colonne auf die Mitte formiren). Eintreten der Chargen und Anschließen der Tambours) sodann: **Fél-bal! Fél-jobb! (Halb-links! Halb-rechts!)** Mit Ausnahme der mittlern Züge vollführt alles die Wendung, nämlich der rechte Flügel wendet sich links und der linke rechts, und auf das Commando: **Járj!** (Marsch!) brechen sie sich in Züge, doublieren hinter die Mitte, und indem die gleichnamigen Züge zusammenstoßen, herstellen sie sich auf 3 Schritt Distanz von der vorstehenden Abtheilung.

Das Alignment ist in der Mitte, daher hat sich alles dahin zu richten.

III. Formirung der Divisions-Masse.

Wert: Osztálytömegbe **jobbra! (balra!) Fél(jobb! bal!) Járj!** (Die Divisions-Masse rechts (links) formiren!) **Halb rechts! (links!)** oder: Osztálytömegbe a' **középre! Fél-bal! Fél-jobb! Járj!** (Die Divisions-

Ezen alakítások szint' akkép történnek, mint a' zárakozott csapatban, csupán azon különbséggel, hogy itt a' részlegek sorköznnyire helyezkednek.

5. §. Ostrom és szorulati tüzelés.

Miután a' zárakozott csapat, vagy tömeg, (mellyeket egész közre nyitott csapatokból is lehet a' zárakozat által alakítani) helyben alakult, ostromjel doboltatik, azután sebes lépésben elé kelletik menni, szuronyt szegezni, és az ismét következő ostromjelre a' rohant elszántan és legnagyobb zajjal végbe vinni és a' gyűlöjelre csapatban gyülekezni. Az ellenség visszaveretése után, ha a' hely engedi, arczba kell fejlődni, és az ellenség után néhány sereglőzet küldeni. Ha azonban az arczbai fejlődéshez nem lenne elegendő hely, ugy a' szorulati tüzelés következőkép vitétik végbe :

Szorulati tüzelés.

A' gyülekezés után és a' szorulati tüzhőzi figyelmeztetőre azonnal az irányzati tisztt az első részleggel lövéshez! azután fél-**jobb!** fél-**bal!** fordulathoz vezényli, mire a' jobb szárny jobbra, a' bal pedig balra fordul, a' **Járj!** vezényltre rendenkint a' csapat oldalán hátra mennek és az utolsó felszázad megett arczba bontakoznak és töltnek, ezt a' többi felszázadok is gyorsan egymás után követik, mivőgre az első részleg elhagyott helyére mindenkor sebes lépésben elémennék.

NB. A' fejlődések és bontakozások aránlag a' zászlóalj gyakorlatára elé-

Masse auf die Mitte formirt, Halb links, Halb rechts Marsch!)

Diese Formirungen geschehen ganz auf dieselbe Weise wie jene der geschlossenen Colonne, nur mit dem Unterschied, daß hier die Abtheilungen auf Glieder-Distanz sich herstellen.

§. 5. Sturm und Defileefeuér mit der Colonne oder Masse.

Nachdem die geschlossene Colonne oder Masse (welche auch aus der auf ganze Distanz geöffneten Colonne mittelst Anschließen gebildet werden können) formirt ist, wird Sturmstreich geschlagen, sodann in Doubtschritt vorgerückt, und auf den abermals erfolgenden Sturmstreich der Bajonett-Angriff mit Entschlossenheit und dem größten Ungestüm vollführt und auf Vergatterung sich in der Colonne rallirt. Nach erfolgter Wersung des Feindes wird, wenn der Raum es gestattet, en Front aufmarschirt und dem Feinde einige Dechargen nachgesendet; — sollte jedoch der Raum den Aufmarsch in die Front nicht gestatten — so wird das Defileefeuér wie folgt angewendet :

Defileefeuér.

Gleich nach der Rallirung und erhaltenem Aviso zum Defileefeuér, läßt die Charge am Alignementsflügel durch die 1-te Abtheilung die Gewehre abfeuern, kommandirt sodann: fél-**jobb!** fél-**bal!** (Halb rechts, halb links!) der rechte Flügel macht halb rechts, und der linke halb links, und auf das **Járj!** (Marsch!) marschiren sie reihenweis an den Flanken der Colonne zurück, und deploiren hinter der letzten halben Compagnie in die Front und laden. Dies befolgen alle übrigen Halb-Compagnieen schnell nach einander, indem selbe immer auf den verlassenen Platz der ersten im Doubtschritt vorrücken.

NB. Die Aufmärsche und Deploirungen geschehen verhältnißmäßig nach

fordulandó magyarázatok szerint történnek.

Vége egyszer mindenkorra meghatározatik, hogy a' dobosoknak a' csapat vagy tömeg alakításához figyelemzetetőre azonnal az illető közép-részleghez csatlakozni és ezzel minden mozdulatokat végbe vinni kell.

Harmadik szakasz.

Zászlóalj gyakorlat.

A' zászló gyakorlata egy különös füzetben fog taglaltatni. Itt csupán azon tárgyak említetnek meg, mellyeket az illető vezérlőknek előlegesen tájékozás végett szükséges tudni.

I. Állása a' zászlóaljnak.

A' zászlóalj 6 század vagy 3 osztály képezi.

A' zászló a' közepében áll.

A' dobosok a' közepe megett 12 lépésnyire, a' zenekar pedig a' jobb szárnytól 6 lépésnyi közre 2 sorba helyezkedik. Az őrnagy a' zászlóalj vezényletéhez közepe elébe, a' segéd-tiszt pedig tőle balról oldalt hátra áll.

A' többi tisztek valamennyien az arczban léteznek.

II. A' mozgallatokról.

A' tisztigazodások, arczjárat, a' rend- és nyitott részlegesapatok alakítása, aztán az arczbai fejlődések és bontakozások, végre a' puska- és tüzfogások a' zászlóaljban szint' akkép vitétnék végbe, mint az elébbi szakaszokban már megmondattott.

den fűrsz Exerziren im Bataillon vorkommenden Erklärungen.

Endlich wird ein für allemal festgesetzt, daß die Tambours auf das Avertissement zur Colonnen- oder Massenformation, sich sogleich an die bezügliche mittlere Abtheilung anzuschließen, und mit dieser alle erfolgenden Bewegungen zu vollführen haben. —

Dritter Abschnitt.

Exerziren im Bataillon.

Das Exerziren im Bataillon wird in einem besonderen Hefte zergliedert. Hier werden blos diejenigen Gegenstände angeführt, welche die verschiedenen Commandanten zur schnelleren Orientirung einstweilen zu wissen nöthig haben.

I. Stellung des Bataillons.

Sechs Compagnien oder 3 Divisionen bilden ein Bataillon.

Die Fahne ist in der Mitte.

Die Tambours befinden sich 12 Schritte hinter der Mitte, die Banda aber 6 Schritte vom rechten Flügel in 2 Gliedern aufgestellt. Der Major stellt sich zum Commandiren des Bataillons in angemessener Entfernung vor die Mitte und der Adjutant befindet sich hinter demselben links seitwärts.

Alle übrigen Chargen stehen in der Front.

II. Von den Evolutionen.

Die Chargen-Richtung, der Front-Marsch und die Bildung der einfachen Reihen, dann die geöffnete Abtheilungs-Colonne, dann die Aufmärsche und Deploirungen, endlich die Hand- und Chargirgriffe werden im Bataillon auf dieselbe Weise vollführt, wie dies bereits in den vorhergehenden Abschnitten gesagt wurde.

Negyedik szakasz.

Ünnepélyes alkalmaknál kötelesség.

1. §. Valamely felebvalónak elfogadása a' század vagy osztálylyal.

E' végre a' század- vagy osztályvezérlő 4 lépésnyire azon szárnynak 1-ső és második tagja elébe áll, melly felől a' felebvaló jön, tisztelegtet, elébe megy, üdvözli és a' tagok számát bejelenti. Azután visszakoz és az arcz szorában kíséri. Végre vállaztat.

2. §. Egy felebvalónak elfogadása a' zászlóaljban.

A' zászlóalj-vezérlő addig marad a' közepe előtt, míg a' felebvaló 50 lépésnyire közelített, azután tisztelegtet, és ha szükséges, fejvetést is vezényel, hozzá lovagol, üdvözli, a' tagok számát bejelenti és kíséri.

Ha a' király, a' Nádor vagy egyik ügyér (minister) szemléli meg az őrsereg, úgy a' szemlélet alatt a' zenekar működik, és a' zászló üdvözlét végett lehajlik.

A' szemlélet megtörténvén, a' zászlóaljvezérlő a' közepe elébe lovagol, vállaztat, és a' parancsolt mozgásokat vezényli 'stb.

Ha a' zászlóalj valamely kikelt őrseregnek csupán egyik részét képezi, úgy a' zászlóaljvezérlő a' közepe előtt marad. Csak azon vezérlő (parancsnok), kinek az egész testületet kell vezényelni, megy a' felebvalóhoz.

A' segédtsztek a' zászlóalj jobb szárnyán az arczvonásban állnak.

A' király előtt háromszor kell a' zászlóval üdvözölni.

Vierter Abschnitt.

Von dem Verhalten bei feierlichen Gelegenheiten.

§. 1. Empfang eines Höheren mit der Compagnie oder Division.

Hiezu stellt sich der Compagnie- (Division-) Kommandant 4 Schritt vor die zweite Rotte desjenigen Flügels, von welchem der Höhere kömmt, läßt präsentiren, geht demselben entgegen, salutirt und meldet die Rottenzahl. Sodann herstellt er sich und begleitet denselben längs der Front. Endlich läßt er schultern.

§. 2. Empfang eines Höheren im Bataillon.

Der Bataillons-Kommandant bleibt so lange vor der Mitte bis der Höhere auf 50 Schritte sich genähert hat, läßt präsentiren, wenn's nöthig die Kopfwendung vollführen, reitet demselben entgegen, salutirt, meldet die Rottenzahl und begleitet denselben.

Wenn der König, der Palatin oder einer der Minister die Truppe besichtigt, so wird während der ganzen Dauer der Besichtigung das Spiel geschlagen und zur Salutirung die Fahne gesenkt.

Nach gescheneher Besichtigung reitet der Bataillons-Kommandant vor die Mitte und läßt schultern, sodann kommandirt er die angeordneten Bewegungen ic.

Bildet das Bataillon bloß einen Theil eines ausgerückten Körpers, so bleibt der Bataillons-Kommandant vor der Mitte. Nur derjenige Kommandant, welcher das Ganze zu kommandiren hat, begibt sich zu dem Höheren.

Die Adjutanten stehen am rechten Flügel des Bataillons in der Verlängerung der Front.

Vor dem König wird mit der Fahne dreimal salutirt.

Ötödik szakasz.

A' különféle lépésnemek alkalmazása.

I. Sebes lépés.

Mindenféle igazodások, csapatbai tördelések, arczbai fejlődések és honlakoások mindenkor sebes lépésben vitetnek végbe, valamint a' hadmenetek, és mivel ezen lépésnem legkevésbé fáraszt, tehát legcélszerűbb is.

II. Gyors-lépés.

Minden mozdulatok egyik ponttól a' másikig gyorslépésben történnek, valamint a' hadmenetel is, mivel ezen lépés legkevésbé fáraszt, tehát legcélszerűbb is.

III. Lassu lépés.

A' lassu lépés csupán bizonyos ünnepélyek után egy felebvaló előtti elépteléskor szokott alkalmaztatni.

Hatodik szakasz.

A' fegyverhordás különféle módjainak alkalmazása.

A' gyakorlatoknál a' puska rendesen Vállra hordatik. A' vezérlő tehát minden mozdulatok után, hol a' sereg meghuzott puskával áll, azt vállra véletli.

Karra a' puska csupán helyben vétetik, mivel a' fegyverhordásnak ezen módja járat közben igen czélszerűellen.

Sulyba a' puska emelvények megmászásánál, árkokoni átkeléskor, aztán szobákban és folyosókon hordatik.

Fünfter Abschnitt.

Anwendung der verschiedenen Schritt-gattungen.

I. Doublir-Schritt.

Alle Richtungen, dann alle Brechungen der Front und Aufmärsche, Deploirungen in die Front, werden im Doublirschritt vollführt, sowie auch alle Truppenmärsche, weil diese Schrittart die am wenigsten ermüdende, daher auch die zweckmäßigste ist.

II. Manövrir-Schritt.

Alle Bewegungen von einem Punkt zum andern werden im Manövrirschritt vollführt, sowie auch alle Truppenmärsche, weil diese Schrittart die am wenigsten ermüdende daher auch die zweckmäßigste ist.

III. Der ordinäre Schritt.

Wird gewöhnlich nach gewissen Feierlichkeiten bloß beim Desfiliren vor einem Höheren angewendet.

Sechster Abschnitt.

Anwendung der verschiedenen Arten des Gewehrtragens.

Beim Ererziren wird das Gewehr in der Regel Vállra (Kolben hoch) getragen. Der Kommandant hat demnach nach jenen Bewegungen wo die Truppe mit angezogenem Gewehr steht, solches Vállra (Kolben hoch) nehmen zu lassen.

Karra (In Arm) wird das Gewehr bloß auf der Stelle genommen, weil diese Art des Gewehrtragens während des Marsches sehr zweckwürdig ist.

Sulyba (In die Balance) wird das Gewehr beim Ersteigen von Anhöhen, Ueberschreiten von Gräben, dann im Zimmer und auf Gängen genommen.

Igazodj-ba a' puska csak a' vezérő vezényletére a' puska- és tüz-fogások, aztán az igazodásoknál vétetik, vagy ha netalán néha szükségesnek találattik.

A' sereg készségénél egyébiránt a' tüzelésifogták, valamint a' szurony-szegzés közvetlen a' válloni helyzetből és ez utóbbi sulyból is vezényeltetik.

Lábhoz a' puska csupán pihenés végett vétetik, vagy ha a' seregnek helyben huzamosan kellene maradni.

Igazodj (Nicht euch) wird das Gewehr auf das Kommando des Kommandanten vor Ausführung der Hand- und Chargirgriffe, und bei den Richtungen genommen, oder wo es sonst für angemessen erachtet wird.

Nach erlangter Fertigkeit einer Truppe kann übrigens sowohl die Chargirung als auch das Bajonettfällen unmittelbar aus der Stellung Kolben hoch und letzteres auch aus jener in die Balance kommandirt werden.

Lábhoz (Beim Fuß) wird das Gewehr zum Ruhen genommen oder überhaupt, wenn die Truppe länger auf der Stelle zu bleiben hat.

III. RÉSZ.

A nemzeti és polgári őrsereg szolgálati szabályzata.

C z é l.

A csend és közbátorság fenntartása, a nemzeti és polgári őrsereg magasztos célja.

Hogy ezen testület rendeltetésének tökéletesen megfelelhessen, vezényletbeni egység, rend, és tetleges erélyes együttműködés, valamint hogy az örvitéken kezdve minden rangfokozaton kiki szolgálati kötelességét ismerje, elkerülhetlen szükségés.

Jelen rendszabályokban minden örvitéznek és őrtisztnek kötelességében foglaltatván, ideiglenesen — míg a n. őrsereg országosan és törvényesen rendeztetik — utmutatásul szolgálhatnak.

Azon meggyőződéstől áthatva, miként a csend és közbátorság fenntartása némileg ezen ideiglenes rendszabályok pontos teljesítése által van föltételezve, minden egyén, ki a nemzeti és polgári őrsereghez önként beállott, a jelen szabályzat kellő teljesítésére köteleztetik.

III. Theil.

Dienst-Statuten für die Bürger- und Nationalgarde.

Z w e c k.

Der erhabene Zweck der National- und Bürger-Garden ist die Aufrechthaltung der öffentlichen Sicherheit und Ruhe.

Damit selbe ihrer ehrenvollen Bestimmung vollkommen entsprechen könne, ist Einheit im Commando, Ordnung und Thätigkeit, dann kräftiges Zusammenwirken unbedingt nothwendig; sowie daß jeder vom Gardisten aufwärts durch alle Rangstufen seine Dienstpflichten vollkommen kenne.

Gegenwärtige Vorschriften enthalten die speciellen Verhaltungen des Gardisten, so wie jene aller Chargen, und dienen einstweilen, bis die National-Gardisten gesellig organisiert werden, zur allgemeinen Richtschnur.

Von der Ueberzeugung durchdrungen, daß die Aufrechthaltung der allgemeinen Ruhe und Sicherheit einigermaßen durch die pünktliche Erfüllung dieser provisorisch festgesetzten Vorschriften bedingt sei, ist jeder Einzelne, der sich derselben freiwillig unterworfen, zu deren genauen Befolgung verbunden.

Első szakasz.

1. §. Az egész őrseregek, de különösen az őrvitéz kötelelességei.

1. Az eskü szerint minden őrvitéz tartozik teljes erejét a közbátorság fenntartására fordítani.

2. Valamint a bel-, úgy a' közbátorság fenntartására, t. i. a haza, alkotmány és király oltalmára is tartozik minden nemzeti őrsereg tagja, ha a szükség úgy kívánja, hősileg vivni.

3. A fegyelem (alárendeltetés) az engedelmisségben áll, mellyel minden alattvaló tisztei iránt tartozik.

4. A fenyíték a fegyelemen alapszik, és haladék nélküli rendre utasításában áll mindenkinek, ki ezen rendszabályok vagy a parancsok ellen vétkezik.

5. Minden rangtusa most, midőn rend, közbátorság fenntartása forog fen, némuljon el.

6. A parancsokat mellyek az előjárók által adatnak ki, minden ellenvetés nélkül teljesíteni kell; csupán azon esetben, hol az szembetűnőleg a rendtartás és az általános cél ellenére volna intézve, nem kell teljesíteni; hanem arról rögtön jelentést tenni.

7. Minden őrvitéz tartozik fő és altiszteit üdvözleni.

8. Ha egy, vagy többeknek valami előterjesztendőjök volna, úgy ez lépésenkint történjék, és az előjáróigyekezze a dolgon mentül előbb segíteni. Fontosabb ügyek az osztály- vagy zászlóaljvezérőnek elő terjesztendők, kinek azonnal határoznia kelletik.

Erfter Abschnitt.

§. 1. Specielle Verhaltungen, welche insgesammt alle und insbesondere den Gardisten betreffen.

1. Dem Eide gemäß ist jeder Nationalgardist verpflichtet, zur Aufrechterhaltung der öffentlichen Sicherheit seine vollen Kräfte aufzubieten.

2. Zur Erhaltung der inneren und äußeren Sicherheit, nämlich zur Vertheidigung des Vaterlandes, der Constitution und des Königs, ist jeder einzelne Gardist, wenn die Noth erfordert, verpflichtet, mit Heldenmuth zu kämpfen.

3. Die Subordination besteht in dem Gehorsam, welchen jeder Untergebene dem Offiziere zu leisten schuldig ist.

4. Disziplin — diese beruht auf der Subordination und besteht in der augenblicklichen Zurechtweisung desjenigen, der gegen diese Vorschriften oder gegen die Befehle der Vorgesetzten handelt.

5. Jeder Rangstreit muß jezt im Augenblicke, wo es um Aufrechterhaltung der allgemeinen Ordnung und öffentlichen Sicherheit handelt, verstummen.

6. Die Befehle, die von den Vorgesetzten ausgehen, müssen ohne Widerrede befolgt werden. Nur in dem Falle, wo ein solcher Befehl auffallend der Ordnung in dem allgemeinen Zwecke zuwider lauten würde, ist solcher nicht zu befolgen; sondern augenblicklich hiervon die Anzeige zu erstatten.

7. Jeder Gardist ist verpflichtet, die Ober- und Unteroffiziere mittelst der Salutation zu begrüßen.

8. Wenn einer oder mehrere ein Anliegen vorzutragen haben, so hat dies in stufenweiser Ordnung zu geschehen, und der Vorgesetzte hat — sobald als thunlich — abzuhefeln. Wichtige Angelegenheiten sind dem bezüglichen Divisions- oder Bataillons-Commandanten vorzutragen, welche sogleich die nöthige Verfügung zu treffen hat.

9. A fegyvertelen lakosok- és polgártársakkal tisztelettel és szelidséggel kell bánni, és nekik ígéretet adni, hogy jogaikat s vagyonaikat a legnagyobb veszélyben is állhatatosan és szilárdul oltalmazni készek lesznek.

10. Netalán mutatkozó, a köz nemzeti igényeket hiúsítással veszélyeztető meghasonlásoknak azonnal még csirájokban nyomatékkal elejét kell venni.

11. Az egység és összhangzás, mint akármely rendezett és a fennidézett célra hivatott testnek egyik nevezetesebb oszlopa, a nemzeti őrségnél főkép uralkodjék.

12. A kor- és közzellemtől szinte minden test, melly bizonyos vezérő alatt áll, áthatva legyen, és ez által, t. i. a testvéri összefüggés által mintegy vetélkedve igyekezze a rendet fenntartani, és minden áldozatra a haza javáért kész lenni.

2. §. Őrvitéz külön kötelelességei.

1. A meghatározott órában őrszolgálatra éjjel és nappal, valamint minden ünnepély és fegygyakorlat végett teljes fegyverzettel a kijelölt gyűlö helyen megjelenni.

2. Tisztei parancsaira és tanítására hallgatni és engedelmeskedni.

3. A rendelt időben őrtállani, és őrzárakor vezető tisztét követni.

3. §. Őrvezető kötelelességei.

1. A vezérlése alá rendelt őrvitézek közt rendet tartani.

2. A rend fenntartása és a' pontoság által példát adni és mutatnia kell, miként a' haza boldogságára célzott hivatása fontosságáról meggyőződve,

9. Die nicht bewaffneten Einwohner sind mit aller Achtung und Milde zu behandeln, und ihnen die Versicherung zu geben, daß man ihre Rechte und Eigenthum selbst in den äußersten Gefahren standhaft zu schützen bereit ist.

10. Allenfalls entstehende, die Realisirung der allgemeinen Wünsche der Nation mit Vereitelung bedrohende Spaltungen, sind gleich in ihrem Keime mit Nachdruck hintanzuhalten.

11. Die Einigkeit und Harmonie als eine der wichtigsten Grundfesten jedes organisirten und für den ausgesprochenen Zweck berufenen Körpers, soll bei der Nationalgarde besonders vorherrschen.

12. Von dem Espri de Corps oder Gemeingeist soll gleichfalls jeder unter einem bestimmten Commandanten stehende Körper durchdrungen sein, und hiedurch, nämlich durch den brüderlichen Zusammenhang gleichfalls wetteifernd streben, das Wohl des Vaterlandes zu befördern.

§. 2. Besondere Verhaltungen des National-Gardisten.

1. Um die bestimmte Stunde bei Tag oder Nacht, zum Wach- und Patrouillen-Dienst, zu jeder Feierlichkeit und Waffenübung mit Rüstung zu erscheinen.

2. Auf die Befehle und Belehrungen seiner Vorgesetzten aufmerksam zu sein, und solche zu befolgen.

3. Um die bestimmte Zeit Schildwach zu stehen, und bei der Patrouillirung dem Patrouillenfürher zu folgen.

§. 3. Verhaltungen des Auführers oder Gefreiten.

1. Die unter seiner Aufsicht gestellten Leute in Ordnung zu halten.

2. In der Erhaltung der Ordnung und in der Pünktlichkeit soll er zum Beispiel dienen und zeigen, wienach er von der Wichtigkeit seiner zur Beförderung

önként és vidám kedélyvel kíván bárminő áldozatot is megtenni.

3. A' reá bizott őrvitézek oktatás és betanításánál a' szolgálat és fegyvergyakorlat külön nemeiben, jóakarattal és szeliden viselje magát: azaz minden méltatlanságot mellőzzön.

4. Az őrvezető különös kötelelességei az őrállók felvezetése, a' jelentés és őrzéskor vezetése.

5. Mindenkor kikeléskor vagy szolgálatra menéskor alattvalóit megvizsgálni és kötelelességek pontos teljesítésére figyelmeztetni.

4. §. Tizedes kötelelességei.

1. A' tizedesnek a' szolgálati körébe tartozó minden kötelelességeit, millyenek a' fegyvergyakorlat, őrt állási és őrzéskor kötelelességek, egész terjedelmökben értenie kell, hogy alattvalóit ahoz képest czélszerűleg vezethesse és oktathassa.

2. Ha alattvalóinál valamely rendtelenséget tapasztal, azonnal betiltja, vagy ha foganata nem lenne, illető tiszteinek bejelentse.

3. Neki férfias, illedelmes éshelyes tapintatot tanúsító bánásmódja által alattvalói bizalmát és tiszteletét igyekezni kell megnyerni.

4. Az őrszolgálatra, fegyvergyakorlatra vagy egyéb czélra kirendelt őrvitézeket meg kell mindenkor vizsgálni és kötelelességekre figyelmeztetni.

5. Neki alattvalói tulajdonságait és jellemét ismerni kellek.

6. Szolgálat alkalmával minden a' közbátorságot és csendet veszélyező nyilatkozatokat megtilt, és az illetőket haláléleteiktől eltéríteni törekszik.

7. Ha valamelyik őrvitéz őrszol-

des allgemeinen Wohls abzielenden Bestimmung durchdrungen, freiwillig und unverdrossen jedes Opfer zu bringen bereit sei.

3. Bei dem Unterricht der ihm zugeheilten Gardisten in den verschiedenen Dienstszweigen und Waffenübungen, soll er einen mildern Maßstab gebrauchen, und jedes Ungeheuer vermeiden.

4. Die besondern Pflichten des Gefreiten sind: die Ausführung der Schildwachen, das Anmelden und die Führung einer kleinen Patrouille.

5. Bei der Ausrückung oder beim Abgehen im Dienst seine Untergebenen zu visitiren und auf die pünktliche Erfüllung ihrer Pflichten aufmerksam zu machen.

§. 4. Verhaltungen des Corporalen.

1. Der Corporal soll alle die seinen Wirkungskreis betreffenden Verhaltungen und Vorschriften, nämlich: die Waffenübungen, den Wach- und Patrouillen-dienst in ihrem ganzen Bereiche kennen, damit er den Unterricht zweckmäßig ertheilen könne.

2. Wenn er bei seinen Untergebenen eine Unordnung wahrnimmt, so hat er solche gleich abzustellen, und wenn es fruchtlos wäre, dem betreffenden Offiziere die Anzeige zu erstatten.

3. Er hat durch männlichen Anstand, und richtigen Takt beurfundendes Benehmen, das Vertrauen und die Achtung seiner Untergebenen zu gewinnen suchen.

4. Er hat die zur Waffenübung oder zu sonstigen Zwecken bestimmten Nationalgardisten jedesmal zu visitiren und auf ihre Obliegenheiten aufmerksam zu machen.

5. Er soll die Eigenschaften und den Charakter seiner Untergebenen kennen.

6. Er hat alle die öffentliche Sicherheit und Ruhe gefährdenden Neußerungen zu untersagen, und die Betreffenden von ihren Vorurtheilen abzulenken.

7. Wenn einer der Nationalgardisten

gálat alkalmával megbetegszik, azonnal felváltását és illő gondviselését is elintézi.

8. Jelentésre a' meghatározott órában pontosan megjelenend és a parancsokat feljegyezve szint olly pontosan mint gyorsan, az illetőkkel közli, mívégre ő mindig tárczával és czeruzával legyen ellátva.

9. Minden erőhatalmas támadáskor őrvitézeit rendbe szedi és jó példát adva a' vezér intézkedéseivel szabván magát, harcziás és szilárd elhatározottsággal lép fel.

5. §. Örmester kötelelessége.

A tizedes kötelelessége aránylag az örmestert is illetve, ennek még következő külön kötelelességei vannak:

1. A' század jegyzőkönyveit jó rendben tartani és azokba mindent beiktatni.

2. A' meghatározott órában a' századvezérnél megjelenni és annak parancsait átvenni.

3. Minden nap 3—4 órakor az illető segédúrnál megjelenni, a' napi parancsokat átvenni és a' századvezérnél az alantó tisztek jelenlétében bizonyos órában közleni.

4. Minden gondja alá bizott fegyverzetet sat. jó rendben tartani.

5. A' fegyvergyakorlatokban részt venni, és abban tökéletességre vinni igyekezni.

6. Szóval: mindent, mi a' jó rend fenntartására az általános elvekkel összhangzásban van, tökélesen érteni törekednie kellek.

im Wachdienst erkrankt, so hat er dessen Ablösung und Behandlung unverweilt zu veranlassen.

8. Zum Rapport hat derselbe in der festgesetzten Stunde pünktlich zu erscheinen, allwo er die Befehle aufzuzeichnen und solche den Betreffenden eben so genau als schleunig mitzutheilen hat, zu welchem Ende er stets mit einer Brieftasche und Bleistift versehen sein muß.

9. Bei jeder Gewaltthätigkeit hat er seine Nationalgardisten zu ordnen und gutes Beispiel gebend, im Einklange mit den Verfügungen der höhern Commandanten mit kriegerischer und fester Entschlossenheit aufzutreten.

§. 5. Verhaltungen des Feldwebels oder Wachtmeisters.

Die Verhaltungen des Corporalen beziehen sich verhältnißmäßig auch auf den Feldwebel; hier werden also blos die besondern Verhaltungen desselben erwähnt.

1. Er hat die Protocolle der Compagnie zu führen, in Ordnung zu halten und in selbe alles einzuzichnen.

2. Er hat um die bestimmte Stunde beim Compagnie-Commandanten zu erscheinen und die Befehle zu übernehmen.

3. Er hat sich täglich um 3—4 Uhr Nachmittags bei dem bezüglichen Commandanten einzufinden, hier die Tagesbefehle aufzuzeichnen und solche den Compagnie-Commandanten in Gegenwart der Subaltern-Offiziere zu überbringen.

4. Alle unter seine Aufsicht gegebene Rüstung und sonstigen Sorten hat er in Ordnung zu halten.

5. Er hat an den Waffenübungen Theil zu nehmen und darin sich zu vervollkommen.

6. Kurz, er soll alles, was zur Aufrechterhaltung der guten Ordnung mit den allgemeinen Grundsätzen im Einklange steht, im ganzen Umfange sich eigen machen.

6. §. Az alantos főtisztek kötele- ségei, t. i. az 1-ös és 2-ki fokozatu és a' fő-hadnagyak.

1. A másod hadnagy az őrmesternek közvetlen előjárója, azután következik az első hadnagy, és erre a fő-hadnagy.

2. Ezen főtisztek mindenikének — valamint az első őrmesternek is — körül ményes oktatás végett a' századve- zérlőörködése alá egy tized rendeltetik.

3. Nékik az oktatás végett reájok bizott részleggel szeliden kell bálni és azt a jelen ideiglenes rendszabályok szerint oktatni; semmi hosszadalmas un- tató magyarázatokba nem bocsátkozni, hanem mindent röviden, szabatosan, és lehető egyszerűen előadni.

4. Ha az alantostiszt szolgálatba ren- deltetik, akkor neki pontosan meg kell jelenni, és az illető vezérlőtől a' külö- nös parancsokat átvenni.

5. Az őrszolgálat és őrzárakor, va- lamint a fegyvergyakorlatoknál az alan- tos tisztnek erélyességet és buzgalmat kell bizonyítani, és ezekben, valamint a parancsok pontos teljesítésében pél- dául feltűnni.

6. A századvezérlő jelen nem lé- tében a főhadnagy vezérli ideiglenesen a századot.

7. §. Százados (vagy századve- zérlő) köteleiségei.

1. A századosnak a szolgálatot egész terjedelmében ismernie kell, — századát minden tekintetben kormá- nyozni, s az erényi és tudományi tehet- ségeket a közjó előmozdítására műkö- désbe hozni, értenie kell.

2. Szilárd tapintat, erélyesség, pon-

§. 6. Behatározások der Subaltern- Offiziere, nämlich des Oberleutenants und der beiden Leutenants.

1. Der Second-Leutenant ist der un- mittelbare Vorgesetzte des Feldwebels, so- dann folgt der Premier-Leutenant und nach diesem der Oberleutenant.

2. Jedem derselben wird ein Zug zur speziellen Unterweisung unter Aufsicht des Compagnie-Kommandanten übertragen.

3. Sie haben die ihnen zum Unter- richt zugewiesene Abtheilung mit Milde zu behandeln, und stets im Einklang mit den gegenwärtig angenommenen proviso- rischen Vorschriften den Unterricht zu er- theilen; solche durch weitläufige pedante Belehrungen nicht zu plagen, sondern alles kurz und bündig auf das möglichst Einfachste zu erklären.

4. Wenn ein Subaltern-Offizier in Dienst kommandirt wird, so hat er pünkt- lich zu erscheinen, und von dem bezügli- chen Kommandanten die besondern Be- fehle einzuholen.

5. Auf Wachen und Patrouillen, dann bei den Waffenübungen hat der Subal- tern-Offizier Energie und Eifer zu be- thätigen, und denen Untergebenen hierin, sowie in der pünktlichen Befolgung der Befehle zum Muster zu dienen.

6. In Abwesenheit des Compagnie- Kommandanten hat der Oberleutenant ad Interim das Kommando der Com- pagnie zu führen.

§. 7. Obliegenheiten des Capitäns, oder des Compagnie-Commandanten.

1. Der Kapitän hat den Dienst in seinem ganzen Umfange vollkommen zu kennen, seine Compagnie in jeder Bezie- hung handzuhaben und alle moralischen und intellectuellen Fähigkeiten zur Beför- derung des allgemeinen Wohls rege zu machen verstehen.

2. Ein fester Taft, Energie, Pünktlich-

losság és elhatározottság tünjék ki min- den tényei és intézkedéseiből. Minden nemes vállalatokra indítványt tegyen, alattvalói bizalmát és szeretetét meg- nyerni törekedjék.

3. Minden rendre utasításnál rövid, nyomatékos, oktató szavakat alkalmaz- zon.

4. A fegyvergyakorlatok és egyéb összekelésekhez az időt akkép vá- lassza, hogy kiki magán-ügyeiben hát- ramaradást ne szenvedjen.

5. A századvezérlő irodát tart, mellyben közvetleni felügyázata alatt az írásbeli munkálatokat az őrmester végzi el.

A század irodájában létez :

- a) Egy alapkönyv.
- b) Egy sorozati jegyzék.
- c) Egy állványkimutató.
- d) Egy parancskönyv.
- e) Egy szolgálati jegyzék.

f) Egy jelentéskönyv.

Ezen jegyzékönyvek vitelére min- denik századvezérlő a két őrmesteren kívül két irnokot választ ki, és ezek közt a munkát kellőleg felosztja, hogy mindenik naponkint csak pár órákig vé- tessék igénybe.

6. A századvezérlő a' felügyázata alá adott fegyverzetet minden héten megvizsgálja, és örködik, hogy abból ne vesszen el semmi.

6. A kezelése alá bizott pénzekről, t. i. a bevétel és kiadásról, számolati könyvet visz, — s minden hónap vé- gén, egy a századból kiválasztandó bi- zottmálynak sáfarkodásáról számot ad.

8. Ha egyik vagy másik nemzeti őrvitéz vagy alliszt az őrn, vagy őr-

feit und Entschlossenheit soll aus allen seinen Handlungen und Maßregeln her- vorkommen. Er muß zu allen edlen Unter- nehmungen den Ton anzugeben und das Zutrauen sowie die Liebe seiner Unter- gebenen zu erlangen wissen.

3. Bei jeder Zurechtweisung soll er belehrend und mit kurzen eindrucksvollen Worten einwirken.

4. Für die Waffenübungen und son- stigen Zusammenrückungen hat der Com- pagnie-Kommandant die Zeit so zu wäh- len, daß die Nationalgardisten in ihren Privatgeschäften nicht beeinträchtigt wer- den.

5. Der Compagnie-Kommandant hat eine Kanzlei, worin der Feldwebel oder Wachmeister unter seiner speziellen Lei- tung die Schreibgeschäfte besorgt.

In der Kanzlei besteht :

- a) Ein Grundbuch.
- b) Eine Rangirungsliste.
- c) Ein Standesaussweis.
- d) Ein Befehlsprotokoll.
- e) Eine Kommandier-Liste oder

Dienstraster.

f) Ein Rapportsprotokoll.

Zur Führung dieser Protocolle hat jeder Compagnie-Commandant nebst den beiden Feldwebels zwei Gehülfsen zu er- wählen und die Geschäfte gehörig zu ver- theilen, damit jeder nur ein paar Stun- den des Tages in Anspruch genommen werde.

6. Der Compagnie-Commandant hat die unter seine Aufsicht gegebene Rüstung alle Wochen zu visitiren und darüber zu wachen, daß hievon nichts in Verlust ge- rathe.

7. Ueber die Gelder, welche ihm al- lenfalls anvertraut werden, nämlich: über den Empfang und über die Ausgabe hat er pünktliche Rechnung zu führen, und mit Ende jeden Monats einer von der Compagnie erwählt werdenden Commis- sion Rechenschaft zu geben.

8. Wenn ein Nationalgardist oder Unteroffizier im Wach- und Patrouillen-

járaton, vagy a fegyvergyakorlatoknál a felállított rendszabályok ellen vétkezik, a századvezérő egy bizottmányt rendel ki, — melly 1 főtsz, egy őrmester, 2 altisz, és 4 őrvitézből állva — a véteknek mivoltát szóval előterjeszti, és a körülményeket megfontolva, pénzbüntetést határoz. Olly tetemesb vétkek, mellyek terhesebb büntetést érdemelnek, a század vezérője által az ideiglenes fővezérőnek előterjesztendők.

9. A fegyvergyakorlatokról bekeles után a századvezérő a parancsokat kiadja, és a közelebbi kikelésre a napot és órát különösen meghatározza.

10. A századvezérő jelen nem léteben a főhadnagy vezérli a századot: a százados tehát, valahányszor akadályoztatik a fegyvergyakorlásoknál vagy egyéb kikeléseknél megjelenni, — mindenkor a főhadnagyot értesíteni tartozik.

II. SZAKASZ.

Az örök és őrzárók kötelességei.

Általános észrevétel.

A rend és közbátorság fentartására minden helységben tartozik a nemzeti őrsereg a belső, t. i. az ör- és őrzárati szolgálatot végbevinni.

Következő rendszabályokban az örök, őrzárók és körlők kötelességei foglaltatnak, mellyeknek pontos teljesítésére a kirendelt nemzeti őrsereg-részelek kötelezetnek.

Dienst, oder bei den Waffenübungen muthwillig gegen die Vorschriften handelt, hat der Kompagnie-Kommandant eine Session von 1 Offizieren, 1 Feldwebel, 2 Unteroffizieren, und 4 Nationalgardisten zusammenzustellen, welche das Vergehen mündlich aufzunehmen und bei Erwägung aller Umstände eine Geldstrafe zu verhängen hat. Vergehungen, welche eine strengere Strafe verdienen, sind durch den Kompagnie-Kommandanten dem provisorischen Ober-Kommando anzuzeigen.

9. Nach dem Einrücken von den Waffenübungen hat der Compagnie-Commandant die Befehle zu ertheilen und den Tag, dann die Stunde zur nächsten Zusammenrückung ausdrücklich zu bestimmen.

10. In Abwesenheit des Kapitän führt der Oberlieutenant ad interim das Kommando der Compagnie. Der Kapitän hat also, so oft er verhindert ist, bei den Waffenübungen oder sonstigen Ausrückungen zu erscheinen, hievon stets den Oberlieutenant zu verständigen.

Zweiter Abschnitt.

Verhaltungen der Wachen und Patrouillen.

Im Allgemeinen.

Um die öffentliche Sicherheit und Ordnung im Innern jeder Stadt aufrecht zu erhalten, versteht die Nationalgarde den Wach- und Patrouillendienst.

Nachfolgende Vorschriften enthalten die Verhaltungen auf Wachen, Patrouillen und Ronden, zu deren pünktlichen Befolgung, die von den bezüglichen Stellen bestimmten Garden-Abtheilungen verbunden sind.

1 §. A felügyelőségről.

1. A feletti örököség végett, hogy az örök, őrzárók és körlők kötelességeket pontosan teljesíték-e, és minden szembe öllő rendtelenség betiltására nappal és éjjel a nemzeti őrseregtől egy kartiszt vagy százados felügyelőségre rendeltek, ki a nemzeti őrsereg fővezérőségétől a mindenkori parancsokat átvészi.

2. §. Örfő.

Minden helységben egy százados vagy főhadnagy vezénylete alatt örfő állitatik fel, melly mellé a netaláni sürgös parancsok székületésére néhány lovas őrvitézek rendeltetnek.

Az örfő egy főtsz vezénylete alatt minden éjen 3 körlöt küld ki: t. i. az elsőt éji 10, a' 2-kat 12, és a 3-kat éjféltután 3 órakor. A tiszti őrtanyákról minden jelentések az örfőhöz küldetnek be.

3. §. Tisztiör.

A város minden részeiben egyalantos tiszti vezérlete alatt egy aránylagos mennyiségű éji ör rendeltetik, melly a köréhez tartozó városrészben altiszti őrzárók által a rendet fentartsa és minden rendtelenséget azonnal betilt vagy szükség esetében illető helyre bejelenti.

A tiszti örök parancsukat mindég az örfőtől kapják, rendkívüli esetekben pedig tüstént a nemzeti őrsereg fővezérőségétől, és pedig lovas ordonanczok által, mellyeket minden ellenvetés nélkül azonnal teljesíteni kötelesek.

§. 1. Von der Inspection.

Zur Ueberwachung dessen, ob die Wachen und Patrouillen ihre Pflichten genau verrichten, und zur allsogleichen Abstellung jeder entdeckter Unordnung haltet bei Tag und Nacht 1 Stabs-Offizier oder 1 Kapitän der Garde die Inspection, welche bei dem Oberkommandanten der Stadt die jeweiligen Befehle einzuholen hat.

§. 2. Hauptwache.

In jedem Ort ist eine Hauptwache unter dem Kommando eines Kapitän oder Oberlieutenants aufzustellen, welcher zur Ertheilung allenfalls schleuniger Befehle — einige berittene Gardisten beigegeben sind.

Die Hauptwache sendet unter dem Kommando eines Offiziers in jeder Nacht 3 Ronden aus. Die erste um 10 Uhr Nachts, die zweite um 12 Uhr Mitternacht, und die dritte um 3 Uhr nach Mitternacht. Die Hauptwache erhält von jeder Offizierswache die Meldungen, daß die Wachen richtig bezogen sind.

§. 3. Offizierswache.

In jedem Stadttheile ist unter Kommando eines Subaltern-Offiziers eine Nachwache von verhältnismäßiger Stärke zu bestimmen, welche in dem ihr zugewiesenen Stadttheile durch Unterhaltung von Unteroffiziers-Patrouillen die Ordnung aufrecht zu erhalten und jede Unordnung abzustellen oder allsogleich anzuzeigen hat.

Die Offizierswachen erhalten die Befehle von der Hauptwache, oder in außerordentlichen Fällen direct von dem Oberkommando der Nationalgarden — durch berittene Ordonanzen, welchen sie ohne Verzug Folge zu leisten haben.

4. §. A jelnév és jelszó.

A jelnév és jelszó minden nap déli 12 órakor a parancsok kiadása alkalmával írásban közöltelik az illető tisztekkel, 's így tovább az örre rendelt tisztekkel is.

5. §. Az őrszolgálatra kirendelt részlegek gyülekezése.

Az örre rendelt illető részleg a meghatározott órában és a kitűzött gyűléshelyen fegyverzetével gyülekezik, hol az illető őrtiszt azt czélszerűleg felosztja és a fegyverzet állapotáról, valamint arról is: valjon kik és miért hiányoznak — kellőleg meggyőződik, azután az őrhadi tanács állomására vezeteti, hol a felosztás, jelszó-kiadás stb. a főezeredes segédje által elintéztetik.

6. §. Örremenet.

A felosztás megtörténvén és a szükséges parancsok kiadatván, mindenik tiszt a vezénylete alá rendelt részleget kellő rendben az illető őrtanyára vezeteti, mellynek közeledésénél az őrtanyán létező őrség, az őrálló illy kiáltására: Fegyvert ragadj! fegyverhez áll.

Az új őrség amazzal átellenben feláll, azután mindkettő kölcsönösen tisztelig és vállaz. Erre következik az őrállók felváltása, míg ez történik, a két őrvezérlő közt az őrtanya átadása és átvétele, valamint az ör kötelessége, és egyéb rendeletek is végbevitetnek.

Az átadás és átvétel, valamint az őrállók felváltása megtörténvén, az előbbi őrség rendezetten elvezettetik,

§. 4. Von der Parolle und Losung,

Die Parolle und Losung erhalten die Kommandanten bei der um 12 Uhr Mittags stattfindenden Abfertigung schriftlich und theilen solche der jeweiligen die Wache beziehenden Ober- und Unter-Offiziere mit.

§. 5. Versammlung der auf die Wache bestimmten Abtheilung.

Die auf Wache bestimmten Nationalgardisten versammeln sich um die bestimmte Stunde auf ihrem Rastungsplatze, wo der die Wache habende Offizier sich über die Vollzähligkeit und über den Zustand der Rüstung zu überzeugen hat. Sodann führt er solche auf den bestimmten Versammlungsort, nämlich zum Hauptquartier, allwo die Eintheilung, die Ausgabe der Losungen u. s. w. durch den Adjutanten des Oberkommandanten eingeleitet wird.

§. 6. Beziehung der Wachen.

Nach geschעהner Abtheilung führt die auf die Wache bestimmte Charge die Nationalgardisten in Ordnung auf die Wache; bei Annäherung der neuen Wache tritt die alte auf den Ruf des Schnarpostens Fegyvert ragadj! (Gewehr her aus!) ins Gewehr. Die neue stellt sich vis-à-vis der alten en Front auf; hierauf wird präsentirt und geschultert. Die Kommandanten begrüßen sich gegenseitig mittelst der Salutarung mit dem Säbel, sodann geschieht die Ablösung der Schnarpost und der isolirt stehenden Schildwachen, und während dessen die Uebergabe und Uebernahme der Wachtstube, der Wachverhaltungen und sonstigen Befehle. Nach geschעהner Uebergabe und Uebernahme, dann Ablösung

és az új őrség helyébe megy, a fegyvert lábhoz veszi, megtámasztja, és az őrszobába megy.

Ha az őrtanyán senki nem volna, úgy az oda rendelt őrseregi részleg a fegyver-korlát megett arcba fejlődik.

Az őrvezérlő a sorompórt és a többi őrállókat, miután azoknak minden tekintetben a kellő rendeleteket röviden és értelmesen átadta, illető helyökre felállitítja, s miután a felvezetők vizsztatértek — Láb-hoz! Elé vagy hátra támaszd! Végre a többi őrséget őrállók és őrzáratokra felosztván, az őrszobába bocsátja.

7. §. Az őrállók kötelességei.

1. Az őrállónak a reábizott őrhelyről semmi szín alatt önként és felváltás nélkül eltávozni nem szabad; különben esküjét megszegve felelet terhe alá esik.

2. Senkit nem enged őrhelyéhez igen közelíteni.

3. Az őrálló senkivel sem bocsátkozik terjedelmes beszélgetésbe, hanem mindenkit az őrvezérlőhöz utasít.

4. Fegyverét kezéből senkinek ki nem adja és le nem teszi.

5. Ő csupán az őrvezérlőtől tartozik rendeléseket elfogadni.

6. Felvezető nélkül a felváltás meg nem történjék.

7. Az őrhely átadása csak akkép történjék, hogy azt a felváltón és felvezetőn kívül más ne hallja.

8. Őrtállva az őrvitéz puskáját vállra vagy karra hordja, egy altiszt közeledésénél azt meghuzza, ha főtiszt megy el előtte, ekkor azonkívül, mégtisztelig és vállaz. Ha a felvigyázó- vagy kartiszt vagy napos százados közelit a so-

der Schildwachen, marschirt die alte Wache ab, und die neue rückt auf deren Platz, nimmt Láb-hoz! (beim Fuß!) und setzt die Gewehre an.

Sollte keine alte Wache vorhanden sein, so marschirt die zur Beziehung der Wache bestimmte Garde-Abtheilung hinter den Gewehrshranken en Front auf; der Wachtkommandant läßt die Schnarpost und sonstigen Schildwachen aufstellen und denselben in allen Hinsichten die genauesten Belehrungen ertheilen. Sodann kommandirt er: Láb-hoz! (beim Fuß!) und Elé oder Hátra-támaszd! (Vorwärts oder rückwärts setzt an!) Hierauf läßt er Alles ins Wachtzimmer gehen.

§. 7. Verhaltungen der Schildwache.

1. Keine Schildwache darf den ihr anvertrauten Posten eigenmächtig und ohne Ablösung verlassen, indem sie sonst schwerer Verantwortung unterzogen wird.

2. Sie darf niemanden erlauben, daß er ihr zu nahe trete.

3. Die Schildwache darf sich mit Niemanden in ein weitläufiges Gespräch einlassen, sie verweist Alles zum Wachtkommandanten.

4. Das Gewehr darf sie nicht ablegen.

5. Die Schildwache hat bloß von dem Wachtkommandanten den Befehl anzunehmen.

6. Ohne Aufseher darf keine Ablösung stattfinden.

7. Die Uebergabe des Postens muß nur so laut geschehen, daß bloß der Ablösende und Aufseher es hören.

8. Auf der Wache trägt der Nationalgardist das Gewehr: Karra (In Arm) oder Vállra (Kolben hoch) oder bei Annäherung eines Unteroffiziers nimmt selbe: Iga-zodj! (Nicht euch!) und bei jener eines Oberoffiziers

rompör 30 lépésnyire: fegyvert ragadj! kiált — mire az egész őrség fegyvert ragad és ha azok nem volnának megtöltve, tiszteleg s azután válnak.

Az elkülönzött őrállók az említett esetekben a puskát csupán meghuzzák és semmi egyéb tisztelettel nem tartoznak.

Az őrállók minden órában felváltatnak, mihez a sorompör: Vált s fel! kiált.

7. §. Az őrzárók és körlők megszólítása.

Sorompörön.

Mihelyt a sorompör valamely részleget lát közelíteni, azonnal: Meg állj! Ki az? kiált és ha ezt feleli: Őrzáró! úgy az őrálló: Altiszt fegyverhez! kiált, mire egy altiszt és két őrvitéz kisiet, fegyvert ragad és készülőbe vett fegyverrel az őrzáróval szembe megy, a jelszót illy megszólítással: Jelszót adj! követeli, és ha az helyes, úgy az illető altiszt kiáltja: A jelszó igaz! a sorompör pedig: Őrzáró haladj!

Ha a megszólításra egy körlő jelenti magát (mellyet különben is a lámpáról ismerhetni) akkor az őrálló: Fegyvert ragadj! kiált, mire az egész őrség fegyverhez kel, mind két részről egy altiszt és két őrvitéz készülőbe vett fegyverrel szembe megy. Az őrtanyán létező altiszt a jelszót követeli és ha az helyes, úgy: A jelszó igaz! kiált, mire az őrvezérlő Körlő haladj! mond.

A körlő vezetőnek meg lehet, de meg is kell szigoruan győződnie arról, valjon az őrn rend és mindenik jelen van-e, hogy azután jelentést tehessen.

hat selbe zu präsentiren, und wenn dieser vorbei ist — wieder zu schultern.

Bei Annäherung eines Stabsoffiziers oder des Kapitäns von der Inspektion wird auf den Schnarposten ins Gewehr gerufen, worauf die ganze Wache ins Gewehr tritt und wenn die Gewehre nicht geladen sind, präsentirt, sodann geschultert wird.

Die isolirten Schildwachen haben in den besagten Fällen blos das Gewehr anzuziehen — und keine anderweite Ehrenbezeigung zu erweisen.

Die Schildwachen sind alle Stunden abzulösen, wozu die Schnarpost: Vált s fel! (Abgelöst!) ruft.

§. 8. Anrufen der Patrouillen und Ronden.

Auf Schnarposten.

Sobald die Schnarpost eine Abtheilung sich zu nähern bemerkt, ruft solche: Meg állj! Ki az! (Halt wer da!) und wenn sich hierauf eine Patrouille mit dem Zuruf: Őrzáró (Patrouille mellett) so ruft die Schildwache: Altiszt fegyverhez! (Unteroffizier heraus!) worauf ein Unteroffizier mit zwei Nationalgardisten hinausgeht, die Gewehre ergreift und mit fertig gehaltenem Gewehr der Patrouille entgegengeht — die Losung von dem Patrouillenführer mittelst des Anrufens Jelszó t adj! (Losung her!) abfordert, und wenn solche richtig ist, so ruft der Unteroffizier von der Wache: Jelszó igaz! (Losung richtig) und hierauf die Schnarpost: Őrzáró haladj! (Patrouille passirt!).

Meldet sich auf das Anrufen eine Ronde, (welche von der Lampe ohnehin erkannt wird) so ruft die Schildwache: Fegyvert ragadj (Gewehr heraus!) worauf die ganze Wache ins Gewehr tritt und von beiden Seiten ein Unteroffizier mit 2 Mann einander mit fertigem Gewehre entgegen gehen. — Jener der Wache fordert die Losung und wenn

solche richtig ist, ruft er: A jelszó igaz! (Losung richtig!) der Wachkommandant ruft dann körlő haladj! (Rond passirt!) Der Führer der Ronde kann und soll sich genau überzeugen, ob auf der Wache Ordnung und alles gegenwärtig sei, um hievon die Meldung erstatten zu können.

Gegenseitige Begegnung zweier Patrouillen.

Begegnet sich zwei Patrouillen so geschieht das Anrufen auf die oberwähnte Weise, nur wird bemerkt, daß diejenige, welche zuerst anruft, auch die Losung von der Angerufenen abzufordern hat, daselbe gilt auch für die Ronden.

Begegnet eine Ronde der Patrouille, so gebührt der Ronde der Vorzug, nämlich die Ronde hat stets die Losung abfordern zu lassen.

Sollte die Losung unrichtig sein, so kommt die angerufene Patrouille zu retiriren und der Hauptwache sogleich die Anzeige zu erstatten.

Isolirt stehende Schildwachen.

Isolirt stehende Schildwachen haben gleichfalls jede Patrouille, Ronde oder einzelne verdächtige Menschen nach 10 Uhr vor Mitternacht bis 3 Uhr Früh mit Meg állj ki az! (Halt wer da!) anzurufen, und wenn solche die Antwort: Őrzáró (Patrouille), körlő (Ronde), oder jámbor (Gutfreund) adatik, tovább: Haladj! (passirt) kiált.

Az őrzáró vagy körlő vezető, minden rendellenségről vagy annak elhárítása végetti intézkedéseiről az illető előjáróságnak jelentést tesz. Az őrvezérlők felváltatások után illető századosaiknak minden eseményekről jelentést tesznek.

Jeder Führer einer Patrouille oder Ronde hat an die bezügliche vorgesezte Stelle über jede Unordnung, wo er selbe entdeckte und eine Beseitigung derselben veranlaßte, eine bündige Meldung zu erstatten.

Auch die Wachkommandanten haben nach ihrer Ablösung ihrem bezüglichen Compagnie-Commandanten über alles vorgefallene die Anzeige zu erstatten.

9. §. Tüztámadás.

Tüztámadáskor az őrség fegyverhez áll és körében semmi rendelleneséget nem tűr. Egyébiránt senkinek sem szabad az őrsről eltávozni, hanem minden parancsokat a főörtanyáról vagy a nemzeti őrsereg fővezérlőjétől be kell várni.

10. §. Temetés.

A' gyászhad ereje a' n. őrseregnél a' bevett szokástól függ. A' gyászhadnak egyik fele a' koporsó előtt, a' másik pedig közvetlen azután megy. A' fáklyások a' koporsót a' két oldalról kísérik. A' temetőhelyen arcba kell fejlődni és felszenteléskor tisztelegni.

Ha a szokásos 3 üdvövést kellene végbevitetni, úgy a koporsónak sirba tétele előtt kell azt kezdeni, és minden lövésre tisztelegni. Végre a lehangolt dobokon szünetelés doboltatik és a' gyászszereg zenehang mellett visszatér.

11. §. Templomi diszlet vagy egyéb ünnepélyi kikelések szabád ég alatt.

Ha templomi diszlethez vagy más egyéb ünnepélyekre kell kikelni, úgy a N. őrsereg ideiglenes főparancsnoksága az illető vezérlőket jó eleve értesítendi és a felállást meghatározandja.

A' kitűzött órában tehát mindenik részlegnek a kijelölt helyen diszruhában pontosan meg kell jelenni.

A diszlet vezényletéhez a főparancsnok mindenkor egy kartisztet előre kinevez, ki a nádor és ügyország elfogadásánál és az isteniliszteleat alatt a' szokásos tiszteleti fegyverfogásokat,

§. 9. Feuer.

Bei einem entstehenden Feuer hat die Wache ins Gewehr zu treten, und in ihrer Nähe keine Unordnung zu dulden. Uebrigens darf sich Niemand vom Posten entfernen, sondern die allenfallsigen Befehle von der Hauptwache oder vom Obercommando zu erwarten.

§. 10. Begräbniß.

Die Stärke des Leichen-Conduktis bei der Nationalgarde hängt vom eingeführten Gebrauche ab. — Eine Hälfte der hiezu ausgerückten Abtheilung marschirt unmittelbar vor der Bahre und die zweite Hälfte hinter derselben. Die Fackelträger begleiten den Sarg zu beiden Seiten. Auf dem Begräbnißort wird aufmarschirt, und bei der Einsegnung präsentirt.

Sollten die üblichen 3 Salven gegeben werden, so wird dies vor der Senkung ins Grab begonnen und jedesmal darauf präsentirt. Endlich wird mit der verstimmten Trommel abgeschlagen, worauf die Truppe mit klingendem Spiel einrückt.

§. 11. Von den Kirchenparaden oder sonstigen Feierlichkeiten im Freien.

Wenn zu einer Kirchenparade oder zu allenfallsigen Feierlichkeiten ausgerückt werden soll, so wird das Obercommando hierüber zeitlich genug die bezüglichen Commandanten verständigen und ihnen nach der jeweiligen Absicht die Aufstellung angeben.

Zur bestimmten Stunde hat also jede Abtheilung auf dem bezeichneten Plage in plene parade pünktlich zu erscheinen.

Zur Commandirung der Parade wird das Obercommando stets einen Stabs-offizier von der Nationalgarde im Voraus ernennen, welcher beim Empfang des Ministeriums, des Erzherzog Palatins,

végre az elléptetéshez kanyarodást vezényli.

12. §. Riadal.

Ha a harangok riadal végett meghuzatnak, a helybeni egész nemzeti őrsereg teljes fegyverzettel a' riadal-téren (gyűlöhelyen) haladék nélkül megjelennek.

A' főparancsnok a' fenforgó körülményeket jól megfontolva, azonnal a' rend és csend helyreállítása végett erélyesen rendelkezik.

Őt. i. mind azon részlegekhez, honnan a' segédek még nem jelentek meg, parancsával lovas ordonánczokat küld.

Azon öröket, kik löpor- vagy pénzlároknál vannak felállítva, azonnal megszorítani rendeli.

'S miután a' n.-őrsereg főparancsnoka minden tekintetben előlegesen intézkedett, és ha a körülmények kívánák, hogy a' közbátorságot veszélyező erőszak ellen fellépjen, úgy ez iránt czélszerűen rendelkezve, minden vérontást mellőzteni törekszik.

13. §. Órállomásokra.

Az örök riadal alkalmával fegyvert ragadnak. Az órallók kettőzötnek. Nefelani parancsok meghozására az örvezető a főórállomásra küldetik. Ha az ör egy pénz- vagy löportárnál volna felállítva, melly megtámadással veszélyeztetik, úgy az iránt lehető legsietőbben jelentést kell tenni a' főparancsnokságnál, hogy annak oltalmára nemzeti-ör részleg rendeltessék ki.

dann während der Funktion die üblichen Gewehrgriffe, endlich den Abmarsch zu commandiren hat.

§. 12. Alarm.

Wenn mit den Sturmglocken geläutet wird, hat die gesammte Nationalgarde des Ortes auf ihren Alarmplätzen unverweilt mit den Waffen zu erscheinen. Der Obercommandant hat, indem er die obwaltenden Umstände genau erwägt, so gleich zur Herstellung der Ordnung und Ruhe energische Maßregeln zu treffen.

Er sendet nämlich zu allen jenen Abtheilungen, von welchen die Adjutanten sich noch nicht eingefunden haben, Cavalserie-Ordonanzen mit den Befehlen ab.

Läßt die Wachen, welche bei Pulvermagazinen, Kassen etc. aufgestellt sind, verstärken.

Nachdem der Obercommandant der Nationalgarden in allen Hinsichten die Vorsichtsmaßregeln getroffen, hat derselbe, wenn die Umstände es nöthig machen sollten, bei einer die öffentliche Sicherheit gefährdenden Gewaltthätigkeit einzuschreiten, so ist auch diesfalls die angemessenste Disposition zu treffen, nämlich jede Thätlichkeit thunlichst zu verhüten.

§. 13. Auf Wachposten.

Die Wachen haben bei einem entstehenden Alarm augenblicklich ins Gewehr zu treten. Die Schildwachen sind zu verdoppeln. Zur Einholung allenfallsiger Befehle ist der Anmelder auf die Hauptwache zu senden. Wenn die Wache bei einer Kasse, bei einem Pulverthurm etc. aufgestellt wäre, welchen ein Ueberfall droht, so ist hievon die schleunigste Anzeige zu erstatten, damit zu deren Vertheidigung eine Garde-Abtheilung von angemessener Stärke beordert werde.

16. §. Éji őrzárók.

Azon n. ör-részleg, mely csupán éji őrzárra van kirendelve, egy éji riadalkor, ha környékében semmi veszély nem fenyeget, azonnal a' riadaltérre siet, és a' főparancsnok rendelkezése alá veti magát.

Ha azonban rendelleniséget és erőszakot elkövetni szándokoló néptömeget lát, úgy fegyvert ragadva csendet és rendet igényel, egyszersmind 1 altisztet és két őrvitézt a' fő riadaltérre küld, hogy az eseményt bejelentse és a' netaláni parancsokat és segítséget kieszakozolja.

15. §. Jelentések.

Minden felváltás után a' szolgálatról, a tisztek illető részlegvezérlők útján írásbeli jelentést nyújtnak be a' főparancsnoksághoz.

A' felügyelő kartiszt vagy százados szinte déli 12 órakor a' főparancsnokságnak, eljárásáról írásbeli jelentést nyújt be.

A' részlegosztály v. zászlóaljvezérlők minden héten, t. i. vasárnap déli 12 órakor a' főparancsnokságnak őrhaditanácsnak részlegeik, iránt az állvány-kimutatást beadják, hogy a szerrint az őrfelosztás kijavíthatassék.

16. §. Elintézés.

Déli 12 órakor, midőn a' külön ör-részlegek vezérlőinek az őrhaditanácsnál meg kell jelenniök, minden tárgyak felett tanácskozás történik; netaláni szó vagy írásbeli jelentések elé-

§. 14. Nachtpatrouillen.

Diejenige Garde-Abtheilung, welche blos zur Nachtpatrouille verwendet wird, hat bei einem nächtlichen Alarm, falls in ihren Bezirken keine Gefahr droht, so gleich auf den Haupt-Marktplatz zu eilen und sich der Disposition des Oberkommandanten zu unterwerfen.

Wenn jedoch dieselbe eine Volksmasse, welche Unordnung und Gewaltthätigkeit auszuüben beabsichtigen, entdeckt, so hat selbe ins Gewehr zu treten, und Ruhe und Ordnung zu gebieten, zugleich aber einen Unteroffizier mit 2 Gardisten auf den Hauptmarktplatz zur Anzeige des Vorfalles oder zur Einholung allenfallsiger Befehle und Verstärkung hinzuschicken.

§. 15. Meldungen.

Nach jeder Ablösung vom Dienste ist dem Oberkommando über die besondern Ereignisse durch die bezüglichen Offiziere im Wege ihrer Abtheilungs-Commanden die schriftliche Anzeige zu erstatten.

Der Inspections-Stabs-Offizier oder Hauptmann haben gleichfalls um 12 Uhr Mittags vor dem Oberkommando über ihre Inspicirung den schriftlichen Rapport zu geben.

Die Abtheilungs-Commandanten haben alle Wochen und zwar am Sonntag um 12 Uhr Mittags dem Oberkommando den Standesauszweis über ihre Abtheilungen vorzulegen, damit die Wach-Reportition stets darnach rectificirt werden könne. —

§. 16. Abfertigung.

Um 12 Uhr Mittags, wo die Commandanten der verschiedenen Gardeabtheilungen nebst ihren Adjutanten beim Garde-Kriegsrath sich einzufinden haben, wird über die verschiedenen Gegenstände bera-

terjesztetnek és azok irtánt határozat hozatik.

Azután a napiparancsok meghatározottnak, azokat a fő ezerekes segédtisztje (v. főjegyzője) által az ör-részlegek segédeivel feljegyezteti, mellyeket az részlegek vezérlőinek mindennap délutáni 4 órakor a' századosokkal az őrmesterek és a' hetes tiszt jelenlétében közölni kellekik.

Netaláni sürgős rendeletek átvételére a' hetes tiszt minden nap reggeli 6 és esti 6 órakor kötelek illető részlege gyűlhelyén jelen lenni. E mellett tartozik az örre rendelt n. örököt összeszedni és köteleksegükre figyelmeztetve az 1. utvarra utasítani.

17. §. Őrhadi-törvénytörvények.

Tetemesb vétkek felett minden nap délutáni 4 órakor több nemzeti őrtisztek és őrvitézekből álló őrhadi törvénytörvények intézkedik, melly t. i. a' kirendelt hadügyész által az eléterjesztendő vétkeket jegyzőkönyvbe iktalhatja, azután a' körülményeket jól megfontolva, a szavazati többség által ítélet hozatik és a' főezerekes helyben hagyásával végre is hajtatik.

Csekélyebb vétkek felett az ör-részlegek vezérlői 1 főtiszt, 1 őrmester, 2 tizedes és 4 őrvitézből álló bizottmány által hozat ítéletet.

then; allenfallsige mündliche oder schriftliche Anzeigen werden vorgetragen und darüber entschieden.

Sodann die Tagsbefehle festgesetzt und diese durch den Adjutanten des Oberkommandanten den Adjutanten der Garde-Abtheilungen in die Feder dikirt, welche die Abtheilungs-Commandanten täglich um 4 Uhr Nachmittags ihren Hauptleuten im Beisein der Feldwebels und der die Woche habenden inspectiontenden Offiziers mitzutheilen haben. —

Zur Uebernahme allenfalls schleuniger Anordnungen hat sich der Inspections-Offizier von der Wache täglich in der Früh um 6 Uhr und Abends um 6 Uhr auf dem Versammlungsort der betreffenden Abtheilung aufzuhalten, nebst dem die auf die Wache bestimmten Gardisten zu ordnen, und nachdem er selbe auf ihre Pflichten aufmerksam gemacht, auf den 1. Hof zu senden.

§. 17. Kriegsrecht.

Zur Schlichtung der täglich vorkommenden Vergehungen wird täglich um 4 Uhr Nachmittags aus mehreren Individuen der Nationalgarde ein Kriegsrechts-Affessorium zusammengesezt, welches die vorgetragene Vergehungen durch den dazu bestimmt werdenden Auditor ad Protocoll nehmen läßt, sodann nach genauen Erwägungen der Umstände durch Stimmenmehrheit das Urtheil gesprochen und bei Bestätigung durch das Oberkommando auch in Vollzug gesezt wird.

Geringere Vergehungen haben die Abtheilungs-Commandanten durch eine aus 1 Offizier, 1 Feldwebel, 2 Korporälen und 4 Gardisten bestehenden Session schlichten zu lassen.

